

Vergaderjaar 2008–2009

27 565

Alcoholbeleid

Nr. 85

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 20 mei 2009

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ heeft op 16 april 2009 overleg gevoerd met minister Klink van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en viceminister-president, minister Rouvoet voor Jeugd en Gezin over:

- **de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 12 januari 2009 over de stand van zaken bij de aanpak van hokken en keten en de handhaving van de Drank- en Horecawet (27 565, nr. 82);**
- **de brief van minister voor Jeugd en Gezin d.d. 12 februari 2009 over de motie-Dibi/Van der Ham (27 565, nr. 50) over uitgaansmogelijkheden voor jongeren tussen 12 en 18 jaar (27 565, nr. 84).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

Voorzitter: Ferrier

Griffier: Clemens

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De **voorzitter**: Ik heet u allen van harte welkom bij dit algemeen overleg. Er zijn drie bewindslieden en een groot aantal woordvoerders vanuit de Tweede Kamer en wij hebben slechts twee uur de tijd. Ik zal daarom maar één interruptie per persoon toestaan tijdens de inbreng van de zijde van de Kamer en één tijdens het antwoord van de bewindslieden. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. 10% meer jongeren zijn het afgelopen jaar, 2008, opgenomen in het ziekenhuis vanwege alcoholvergiftiging of een coma. De leeftijd wordt lager en het alcoholpromillage stijgt. Dit is schokkend om te horen, al wisten wij eigenlijk allemaal hier al dat het probleem van jongeren en alcohol ernstig is. Het kan zijn dat ziekenhuizen beter signaleren en doorgeven dat een opname te maken heeft met alcohol. Ik wil daarom aan de minister voor Volksgezondheid vragen of hij dit wil onderzoeken.

¹ Samenstelling:

Leden: Van Beek (VVD), Halsema (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), De Pater-van der Meer (CDA), Van Bochove (CDA), Gerkens (SP), Sterk (CDA), Leerdam (PvdA), voorzitter, De Krom (VVD), ondervoorzitter, Griffith (VVD), Boelhouwer (PvdA), Irrgang (SP), Kalma (PvdA), Schinkelshoek (CDA), Van der Burg (VVD), Brinkman (PVV), Pechtold (D66), Van Raak (SP), Thieme (PvdD), Kuiken (PvdA), Leijten (SP), Heijnen (PvdA), Bilder (CDA) en Anker (ChristenUnie).

Plv. leden: Teeven (VVD), Heemelaar (GroenLinks), Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Smilde (CDA), Polderman (SP), Spiess (CDA), Wolbert (PvdA), Aptroot (VVD), Zijlstra (VVD), Vermeij (PvdA), Van Gerven (SP), Heerts (PvdA), Çörüz (CDA), Remkes (VVD), De Roon (PVV), Van der Ham (D66), Van Bommel (SP), Ouwehand (PvdD), Timmer (PvdA), De Wit (SP), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Van Haersma Buma (CDA), Cramer (ChristenUnie) en Knops (CDA).

De alcoholpoli's constateren veel: waar is gedronken, hoeveel, met wie. Maar ook waar iemand de alcohol vandaan heeft. Is de minister bereid om te onderzoeken of er represailles mogelijk zijn bij de verstrekkers van de alcohol aan de comakids? Is hij dan ook bereid om in het geval van verkoop bij supermarkten, voetbalkantines, slijterijen of snackbars een verscherpte controle in te stellen? Het lijkt mij zinvol om dat te doen. Als wij signaleren dat de alcohol ergens verkregen is en dat dat aanleiding is geweest voor het comazuipen, moeten wij daarop af.

Dan de hokken en de keten. Wij lezen dat 30% van de gemeenten die binnen de grenzen heeft. Een deel van de gemeenten wil daar beleid op en een deel zegt dat niet te willen, omdat de zaak onder controle is. Ik zou nu eens echt willen weten of de gemeenten die willen optreden tegen deze hokken en keten geen middelen hebben. Volgens ons hebben ze die wel en moeten ze gewoon ingrijpen. Nieuwe landelijke regels lijken mij niet nodig. De interessante vraag is natuurlijk wel waarom er in een derde van de gemeenten hokken en keten zijn en in twee derde niet. Zijn de ministers bereid dat eens te onderzoeken? Kunnen jongeren in die gemeenten wel ergens terecht?

Weinig gemeenten hebben een actief alcoholbeleid. Dit is een fundamentele constatering. De SP maakt namelijk uit de cijfers op dat het absoluut niet verantwoord is om de handhaving en het toezicht naar de gemeenten te brengen. Dat gebeurt nu met de nieuwe Drank- en Horecawet wel. Wij kunnen dreigen met de stok en met zwarte lijsten, maar dat lost niets op. Wij moeten gemeenten niet dwingen om te controleren. Blijkbaar zien zij geen noodzaak. Wij willen alleen dan pas praten over decentralisering van toezicht en controle als gemeenten ook daadwerkelijk beleid hebben. Alcoholpoli's, comakids, toezicht op verkoop, hokken en keten, het zijn verschijnselen van een groot probleem. Jongeren drinken te vroeg en te veel en dat is erg schadelijk voor hun ontwikkeling. Iedereen weet dat. Aan symbooloplossingen hebben wij niets. Wel aan preventie. De SP pleit daarom ook voor een reclameverbod, overal en dus ook op de televisie. Mijn collega van de ChristenUnie en ik hebben om een onderzoek gevraagd. Hoe staat het met alcoholreclame gericht op jongeren? Mijn oproep aan onze minister voor Jeugd en Gezin is om nu eindelijk eens de mixdrankjes uit de supermarkten te halen. In Duitsland is dat gelukt. De minister zegt dat hij dat wel wil, maar dat het niet mag van Europa. Onzin, zou ik zeggen. Haal ze uit de supermarkt en ga het risico aan van een proces, een proces tegen deze machtige alcohollobby. Onze volksgezondheid en zeker die van de jeugd gaat voor de belangen van de alcohollobby en voor de bemoeienis van Europa. Ik krijg graag een reactie op deze oproep.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Voorzitter. Vandaag zijn de cijfers bekend gemaakt van het aantal comazuipers in 2008. De kinderen zijn jonger, het alcoholpercentage is hoger en het zijn er meer. Wij kunnen het schokkend noemen, maar eigenlijk weten wij al dat het alleen maar toeneemt. Het is wel schokkend, maar gek genoeg verrast het ons niet. De cijfers spreken voor zich. Overmatig alcoholgebruik kan alleen tegengegaan worden door een combinatie van preventie, strenge regels, handhaving hiervan en zorg daar waar het te laat is. De eerste verantwoordelijkheid ligt bij ouders en bij de kinderen zelf, maar gezien de schadelijke gevolgen die dit met zich meebrengt, moeten ook de overheid en de verstrekkers hun verantwoordelijkheid hierin nemen.

De afgelopen periode zijn er, mede op voorstel van de PvdA, maatregelen genomen om dit drankgedrag tegen te gaan. Maar er is één punt waarop dat niet is gelukt – dat blijft een beetje in het luchtledige hangen – en dat zijn die hokken en keten. Wij weten dat er heel veel wordt gedronken. Het doel van de PvdA is nadrukkelijk niet om de drankhokken en -keten te sluiten, maar om overmatig alcoholgebruik in deze keten tegen te gaan. Dit veroorzaakt namelijk gezondheidsschade – daar weten wij alles van –

maar ook overlast, geweldsincidenten, vernielingen en verkeersongelukken bij het verlaten van de keet. Daarnaast klaagt de horeca over oneerlijke concurrentie. Jongeren zelf geven veelal aan zich te vervelen en daarom in hokken en keten te gaan drinken. Als de overheid dat toestaat, creëer je dus kansarmoede, terwijl gebleken is dat als alternatieven worden geboden – wat sommige gemeenten ook doen – er minder in hokken en keten wordt gedronken. Gemeenten zijn verantwoordelijk, maar veel gemeenten doen te weinig en wat ze doen, heeft geen effect. Grote woorden, weinig resultaat. De minister heeft de gemeenten tot twee keer toe heel vriendelijk verzocht om mee te werken aan een pilot handhaving hokken en keten. Gratis hulp om beleid te maken, is een heel mooie service aan gemeenten, lijkt ons, maar gemeenten melden zich niet of slechts mondjesmaat aan en ze voeren geen actief beleid.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Wij hebben in het vorige debat, samen met D66, de befaamde motie-Van der Ham/Dibi ingediend. U hebt die vast scherp op het netvlies. In deze motie werd de regering verzocht om in gesprek te gaan met gemeenten zodat betere uitgaansmogelijkheden gerealiseerd zouden worden voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Deze motie is aangenomen, maar wij konden niet op uw steun rekenen. Ik was vanmorgen dan ook behoorlijk verbaasd toen ik op nu.nl las dat u nu opeens helemaal in lijn met de motie een heel grote show opbouwt. Ik ben blij dat u er eindelijk bij komt, maar waarom hebt u dat niet eerder gedaan? Ik hoop ook dat u, gezien de wat magere uitleg die minister Rouvoet geeft als het gaat om de uitvoering van deze motie, wat meer peper richting de minister stuurt.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Laat ik beginnen met te zeggen dat wij het helemaal met elkaar eens zijn. Als je een alternatief hebt voor het drankgedrag, dan neem het drankgebruik af. Dat staat vast. Die alternatieven moeten dan ook worden geboden. Wij hebben die motie niet ondersteund, omdat wij geen overleg meer willen, want wij zijn het gewoon zat. Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid en moeten die ook nemen. Dat betekent dat ze aan de slag moeten. De minister moet dus niet gaan overleggen, maar moet zeggen wat de gemeenten moeten doen. Het is hun taak, dus aan de slag ermee! De minister heeft gezegd: wij kijken even. Nee, ze moeten het gewoon doen!

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): De heren Van der Ham en Dibi hebben die motie in 2007 ingediend. Wij zijn nu twee jaar verder en wij moeten vaststellen dat er te weinig, zo niet niets is gebeurd. Dit is een slap excuus van u, mevrouw Bouwmeester. Zo ken ik u ook helemaal niet. Wij hadden de afgelopen jaren kunnen gebruiken om daar veel meer op in te steken bij de gemeenten, maar dat is niet gebeurd. U zegt dat u niet in overleg wilt gaan, omdat gemeenten dit gewoon moeten doen. Maar waarom bent u niet eerder in actie gekomen? Dan hadden wij nu misschien niet hier gezeten om te spreken over deze ernstige situatie.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): De PvdA heeft in 2006 al aangegeven dat als je iets aan het alcoholbeleid wilt doen, je meerdere dingen tegelijkertijd moet doen: preventie, strenge regels, handhaven en zorg bieden. Wij hebben vanaf het eerste moment aangegeven dat er iets moest gebeuren met de hokken en keten. Aan het begin van mijn betoog heb ik ook gezegd dat er heel veel maatregelen zijn genomen, maar dat op een punt waar wij actie op hadden gevraagd, die niet is gekomen. Dat betreft de drankhokken en -keten. Wij zien de ernst daarvan in en er moet een alternatief worden geboden. De minister heeft de gemeenten twee keer gevraagd om mee te werken, maar de gemeenten doen dat gewoon niet. Daarom heeft de PvdA dit overleg aangevraagd. Wij accepteren dat namelijk niet. Wij zeggen niet als

gemeenten het niet willen: dat is dan maar zo. Dit is de lijn die wij altijd al hebben gevolgd. Wij vinden dat het nu tijd is dat er wat gedaan wordt. Er moet dus geen overleg meer worden gevoerd, maar men moet gewoon aan de slag. Wij vinden dit – volgens mij vindt de hele Kamer dit – een heel ernstig probleem. De vraag is alleen wat de rijksoverheid kan doen om de gemeenten aan het werk te zetten en te zorgen dat ze niet alleen maar klagen en naar Den Haag wijzen, maar dat ze gewoon gaan doen waartoe ze op aard zijn.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): U vraagt: hoe krijgen wij de gemeenten aan het werk? Dat ben ik met u eens, maar ik vraag mij wel af waarom u de gemeenten wilt dwingen. Ik kan mij niet voorstellen dat dwang een positieve stimulans is voor de gemeenten om aan het werk te gaan. Kunt mij dat eens uitleggen?

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): De tijd van vrijblijvendheid is voorbij. De minister heeft het twee keer heel vriendelijk aan de gemeenten gevraagd. De gemeenten mochten meedoen met een pilot handhaving. Zij krijgen dan gratis hulp en ondersteuning en de best practises konden dan worden uitgewisseld. Dat is een goede inzet van de minister, maar de gemeenten willen dat niet. Zoals ik het CDA ken, zegt men dan: laten wij het nog een keer proberen en laten wij het nog eens vragen aan de gemeenten. Daar zijn wij het niet mee eens. Er moet nu een stok achter de deur zijn, zodat de gemeenten ook gaan doen wat ze gewoon moeten doen. Het is een verantwoordelijkheid van de gemeenten, net zoals het lokale jeugdbeleid. Ik ben echter erg benieuwd wat voor alternatief het CDA voorstelt. Nogmaals, de PvdA staat overal voor open, als er maar wat gebeurt.

Gemeenten werken dus niet mee. Als de Voedsel en Wateren Autoriteit (VWA) constateert dat er commerciële illegale keten zijn, worden ze tegengewerkt door gemeenten omdat het te ingewikkeld is om die keten te sluiten. Waarom werken gemeenten niet mee? Een argument dat wij veel hebben gehoord, is dat het zo ingewikkeld is om in discussie te gaan met de eigen bevolking. Bovendien zou er sprake zijn van belangenverstrengeling, als zoontjes van... een drankkeet runnen. Het tweede argument is dat er een alternatief moet worden geboden, wat gewoon onder het lokaal jeugdbeleid valt, maar wat geld kost. De burgemeesters komen hier klagen dat Den Haag meer moet doen, maar tegelijkertijd zeggen zij: het kost geld, dus wij doen het niet. Dat is dus de situatie.

Tegelijkertijd speelt de vraag of de handhaving naar de gemeenten moet worden overgedragen. Dat vinden wij nogal vreemd, want er is geen beleid en er valt dus ook niets te handhaven. Is de minister het met ons eens dat het ook daarom zo belangrijk is dat gemeenten vastleggen wat ze gaan doen? Anders valt er niets te handhaven. Wij moeten het vooral landelijk houden, want dan heb je nog een kans dat er wat gebeurt.

Kortom, de tijd van verleiden met vrijblijvende pilots, handreikingen en vriendelijke verzoeken is voorbij. De PvdA is van mening dat gemeenten gedwongen moeten worden om een actieplan op te stellen om het overmatig alcoholgebruik in gemeenten tegen te gaan. Het hokken- en ketenbeleid moet daar dan ook onder vallen. Wij hebben die verplichting bijvoorbeeld ook al voor een algemeen gezondheidsplan. Daar zou dit dus mooi onder kunnen vallen. Hoe gemeenten beleid voeren, moeten ze zelf weten, als ze het maar doen en vooral snel aan de slag gaan.

Als stok achter de deur zou ik voor willen stellen dat de minister dit ook bijhoudt en een lijst gaat maken van gemeenten die het heel goed doen. Wat mij betreft zou de gemeente Kampen met de frisketen daar bijvoorbeeld op kunnen komen te staan. Gemeenten die het heel slecht doen, komen op een andere lijst. Dit is dus het zogenaamde naming and shaming. Wil de minister dit voorstel overnemen? Welk concreet doel stelt de minister zich en op welke termijn? Wat willen wij nu met elkaar berei-

ken? Ik geef mevrouw Van Gent helemaal gelijk: wij hebben hier al een aantal keer over gesproken, maar hoe concreet wij het maken, dat moet meetbaar worden.

Mevrouw **Leijten** (SP): De PvdA wil een zwarte lijst. Wat is precies uw doel? Moeten mensen voortaan dan maar gaan verhuizen uit de gemeenten die op die zwarte lijst staan? Krijgen ze dan ook een verhuis-subsidie van u? Wat wilt u? U vraagt aan de regering hoe wij dit kunnen regelen, maar u wilt wel heel stoer een zwarte lijst. Ik wil wel eens weten waartoe en wie u daar nu echt mee wilt verleiden.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Wij willen dat gemeenten aan de slag gaan. Dat is één. Als wij dat vrijblijvend vragen, doen zij dat blijkbaar niet. Er is dus dwang nodig. Dat is twee. Daarvoor heb je een stok achter de deur nodig. Dat is dan die lijst van gemeenten die het goed doen en gemeenten die het niet goed doen. Er is bijvoorbeeld ook al een lijstje met de meest kindvriendelijke gemeenten en de mooiste gemeenten om te wonen. Ik heb met de VNG gesproken en die zei dat dit soort lijstjes heel goed werken. Gemeenten die op de verkeerde lijst staan of die niet op het goede lijstje staan – je kunt ook één lijst publiceren – worden aangesproken door burgers en bevolking. Dan wordt het heel prominent: deze gemeente heeft heel veel drankketen, maar heeft geen goed beleid. Dat maakt dat mensen aan de slag gaan. Ik weet niet wat u precies bedoelt met verhuizen, want het gaat om de gemeente die een verantwoordelijkheid heeft, maar die niet nakomt. Wij zoeken naar een stok achter de deur. Maar als u een betere stok achter de deur heeft, staan wij daarvoor open.

Mevrouw **Leijten** (SP): Onze stok achter de deur is dat, zolang dit niet goed geregeld is, wij de discussie over decentralisatie van handhaving en toezicht niet starten. Dat is eigenlijk de consequentie die u moet trekken uit wat wij zien gebeuren als gevolg van het feit dat gemeenten niet de handschoenen oppakken en niet iets doen met lokaal drankbeleid. U hebt het over dwang, maar u vult het niet in. U wilt een zwarte lijst; dat is een stoer plannetje voor in de media, maar wat gaat u doen? Gaat u de gemeenten korten? Wellicht is het voor gemeenten wel heel aantrekkelijk om op die zwarte lijst te staan, want dat zou het alcoholtoerisme van de jongeren kunnen versterken. Wat wilt u nu met die lijst? Is dat wel zo'n stevige stok als u zegt? Wat zijn uw dwangmiddelen? Wat gaat u doen?

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Het doel van de zwarte lijst of een lijst van gemeenten die het goed doen, is om goed gedrag te belonen. Dat lijkt mij erg belangrijk. Dan wordt ook vanzelf duidelijk wie het niet goed doet. Wat is het doel hiervan? Het wordt openbaar. Ik heb al heel duidelijk aangegeven dat de stok achter de deur eigenlijk veel strenger zou moeten zijn, maar zo'n stok hebben wij nu eenmaal niet. Laten wij daarom het goede gedrag belonen. Dat lijkt mij een positief effect van zo'n lijst. Het is ook heel concreet, want meer dan zo'n lijst opstellen, kun je niet doen, tenzij de minister met een mooi voorstel komt. U zegt dat wij conclusies moeten trekken en dat wij de handhaving dan niet moeten overdragen aan gemeenten, aangezien het allemaal niet werkt. Dat is typisch de SP: het werkt niet, dus wij gaan stilstaan. De PvdA zegt juist: het werkt niet, laten wij dus kijken hoe het wel kan en wat de alternatieven zijn. Tegelijkertijd hebben wij gezegd dat op het moment dat er geen beleid is, er niets valt te handhaven en het ook niet overgedragen hoeft te worden. Wij denken dus heel concreet na, terwijl u alleen commentaar geeft en stil wilt blijven staan. Dat is een beetje goedkoop!

Mevrouw **Leijten** (SP): Goedkoop of niet, de PvdA heeft gewoon geen oplossing.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. Zwarte lijst, witte lijst of een blauwe, wij moeten maar zien waar wij op uitkomen vanmiddag. Het probleem is zeer serieus. Daar is iedereen wel van overtuigd. Wij hebben vandaag weer nieuwe cijfers gezien. Nog steeds drinken de Nederlandse jongeren te veel, te vaak en te vroeg en maar 18% ziet daar de risico's van in. Als je dan ook nog ziet dat, als het gaat om jongeren onder de 16 jaar, het meeste gedronken wordt in keten en hokken, is dit dus een serieus probleem. Het is goed dat wij daarnaar kijken. De ChristenUnie heeft eerder al een motie ingediend, waarin werd gevraagd specifiek naar die hokken en keten te kijken. Ik ben blij met de brief van de ministers. Ik begrijp dat de minister van Binnenlandse Zaken een handreiking opstelt. Ik neem aan dat die nu ontwikkeld wordt. Ik zou graag zien dat de brief waarin die handreiking staat, ook naar de Kamer wordt gestuurd.

Misschien kan de minister ons dat toezeggen. Ik ben ook heel benieuwd hoeveel gemeenten er inmiddels meewerken aan de pilot. Wij hebben gehoord dat het maar om vijf of zes gemeenten gaat, maar misschien is het inmiddels een stuk beter geworden. De vraag is natuurlijk: wat als wij die handreiking hebben en naar de gemeenten sturen en de gemeenten zeggen: bedankt, maar wij gaan over tot de orde van de dag. Wat gebeurt er dan? Welke stok achter de deur hebben wij dan?

Ik heb hier met een aantal wethouders over gesproken en gekeken hoe de wethouders daar plaatselijk mee omgaan. Zij zeggen heel duidelijk – dat ligt eigenlijk een beetje in de lijn met de motie die wij als coalitie hebben ingediend – dat duidelijk commerciële keten hard moeten worden aangepakt en moeten worden gesloten, aangezien die concurrentievervalsing zijn. Dan zit je echter met de buurtketen. De meeste wethouders die ik gesproken heb, zeggen dat die keten een sociale functie hebben en dat je die niet moet willen sluiten, maar dat er wel degelijk regelgeving op los moet worden gelaten en dat er een convenant moet komen. Dat lijkt mij nog steeds de meest verstandige weg. Ik zou dan ook zeggen: sluit de commerciële keten en laat de beheerders de keten en hokken laten registreren bij de gemeenten. Als ze dat niet doen, lopen ze het gevaar dat er alsnog tot sluiting wordt overgegaan. Doen ze dat wel, kom dan met een convenant, een overeenstemming over voorwaarden waaraan die hokken en keten moeten voldoen.

Als je de lijstjes bekijkt van de verschillende beleidsplannen, kun je de voorwaarden die gesteld kunnen worden zo turven: geen alcohol onder de wettelijk toegestane leeftijd, geen verkoop, voldoen aan de brandveiligheid – een belangrijke eis, die je overal terugziet – en eventueel een maximum aantal bezoekers. Er wordt ook gesuggereerd om ouders die een keet op hun erf hebben, een alcoholvoorlichtingsavond te laten bezoeken, waarin ze erop gewezen worden wat er in die keten kan gebeuren en wat het doet met jongeren, met name die onder de 16. Dat kan dan leiden tot toezicht van die ouders op die keten, want de ouders blijven primair verantwoordelijk. Verder mogen er geen drugs worden gebruikt in de keten. Ik wacht de handreiking van de minister af, maar dit lijken mij vijf logische criteria die in een convenant zouden kunnen worden opgenomen. Er zijn goede voorbeelden. Ik noem ze nog even: Barneveld, de Kempen, Putten, Ede, Rijssen-Holtten, Steenwijkerland. Een aantal van de beleidsplannen liggen ook bij de minister op het bureau, zo heb ik begrepen.

Het heeft geen zin om de regelgeving alleen maar aan te scherpen als de tap niet wordt gesloten. In dit geval is de tap de supermarkt, want wij zien nog steeds dat – zelfs met de nieuwe regeling: tot 20 jaar legitimeren – nog steeds 70% van de jongeren onder de 16 jaar daar omheen komen. Er is een nieuw videocontrolesysteem op afstand. Ik heb daar eerder al Kamervragen over gesteld. Ik wil de minister van Volksgezondheid vragen om met het CBL (Centraal Bureau Levensmiddelenhandel) om tafel te gaan zitten om te kijken hoe dit systeem zou kunnen worden aanbevolen bij de supermarkten.

Wij hebben eerder als coalitie een motie ingediend over het experimenteren met het verhogen van de leeftijdsgrens van 16 naar 18. Dat geeft veel meer duidelijkheid. Frankrijk is onlangs al overstag gegaan. Wij moeten voorkomen dat wij straks als laatste jongetje over de streep moeten worden getrokken. Hoe staat het met die experimenteerpilot? Kunnen wij die niet versnellen?

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Voorzitter. De keten zijn de afgelopen jaren consequent afgeschilderd als zuipketen. Een aantal gemeenten, zoals Barneveld en de Kempen in Brabant, heeft dat beeld terecht genuanceerd. Niet in elke keet wordt vreselijk gezopen. In sommige keten is het gewoon heel gezellig. Dat kan ik uit eigen ervaring zeggen. Het CDA waardeert het ook dat de regering aandacht heeft voor de sociale functie van de keet, zeker op het platteland. Maar ik kan niet ontkennen dat het in sommige keten wel degelijk een zuipfestijn is. Daar willen wij ook helemaal geen doekjes om winden. Het is ook duidelijk. Als je op internet kijkt, zie je heel aansprekende namen van de keten: de Dikke Zoepers, de Zatte Apen, de Zoepent, Drankoase, de Doordrinkkeet, Zuiptuig, de Buurtzuuper en, dat vind ik de mooiste, de Bende van Ellende. Als CDA hebben wij al eerder gepleit voor duidelijke huisregels voor dergelijke keten, gewoon om te zorgen dat het alcoholgebruik veilig wordt. Wij zijn blij dat de regering dit oppakt. Collega Voordewind is daar al op ingegaan en ook op de eisen die je vervolgens zou kunnen stellen aan dergelijke keten. Het valt mij op dat de ministers de handreiking vooral willen richten op de ouders. Die handreiking gaat echter naar gemeenten, want wij willen dat in gemeenten overal ongeveer dezelfde huisregels worden gehanteerd. Maar ze moeten ook richting de jongeren gaan. Wij zien dat het bij groepen van jongeren gewoon een zuipfestijn wordt omdat het een groepsnorm is geworden om te zuipen. Wij zien echter ook keten waar het heel normaal is dat je een glas cola drinkt. Wij moeten daarom de jongeren die de keet beheren er ook bij betrekken.

De regering legt gelukkig de ketenaanpak neer waar die hoort en dat is bij de gemeenten. Je kunt de keten alleen aanpakken als ze onderdeel zijn van een lokaal en integraal alcoholbeleid. De regering kan het stimuleren, faciliteren, kanaliseren. Dat is allemaal heel belangrijk. Er lopen nu een aantal pilots. De regering heeft dat allemaal keurig in de brief opgeschreven. Daar moeten handvatten uitkomen. Het is namelijk de vraag of gemeenten echt niet willen. Ik denk dat ze soms ook gewoon de handvatten niet zien, niet weten hoe zij het precies kunnen aanpakken en dat zij daarmee worstelen. Er zijn goede voorbeelden. Barneveld doet het met gedoogbeschikkingen. Andere gemeenten doen het weer op een andere manier. Gemeenten kunnen dan ook heel veel van elkaar leren.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Ik vind het mooi om te horen dat het CDA vooral de nadruk legt op wat er allemaal goed gaat. Dat is natuurlijk ook heel belangrijk. Volgens mij bespreken wij hier echter een probleem dat wij moeten oplossen. Wij zitten hier dus niet om alleen maar te zeggen dat het goed en geweldig is. U zegt: laat het vooral bij de gemeenten liggen. Dat vind ik ook en daar ligt het nu ook, maar zij doen niets. Wat gaat u daaraan doen? Gaat u nog een paar jaar afwachten of wilt u iets anders? Zo ja, wat dan?

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Toen het toezicht bij de VWA alleen lag, gebeurde er helemaal niets aan de keten. Wij hebben jarenlang in de Kamer gezegd dat de keten moesten worden aangepakt, maar er gebeurde nul komma nul. Ik vind dat de regering in haar brief een heel realistische aanpak aangeeft. De regering is handvatten aan het ontwikkelen. Ik heb zelf kunnen waarnemen hoe ze er in Barneveld, Friesland en Brabant mee bezig zijn. Daar moeten handvatten uit voortkomen. Ik merk dat er ook een aantal discussiepunten zijn. Wij spreken hier altijd heel

gemakkelijk over het onderscheid tussen een commerciële keet en een huiskamerkeet. Ik dacht ook altijd dat dat heel helder was, maar ik was laatst in een keet waar ze tegen mij zeiden dat zij € 1 betalen. De keet zag er net zo uit als die van de buurman. Dat is volgens mij echter wel strijdig met de Drank- en Horecawet. Maar niemand die dat weet. Men denkt dan ook: wij gaan vrolijk door in die keet. Het is dus helemaal niet duidelijk wat een commerciële keet is. Daarom wil ik aan de regering vragen om in ieder geval helder te maken wat wij verstaan onder een commerciële keet. Met name in de buurtketen blijken allerlei betalingssystemen te worden ontwikkeld. Mensen dumpen geld in een pot en zetten dan een kruisje hoeveel consumpties zij nemen. Mag dat nu wel of niet? Ik zou het ook niet precies weten. Ik wil daar helderheid over krijgen. Ik vind dat de regering die helderheid moet geven, zodat gemeenten weten wanneer zij een commerciële keet moeten sluiten. Moet een commerciële keet overigens wel altijd gesloten worden?

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Het is natuurlijk heel belangrijk om die duidelijkheid te krijgen. Daarom is die pilot ook gestart en daar moeten ze vooral mee doorgaan. Wij stuiten hier echter op onwil van gemeenten, die zelf ook zeggen dat zij twee redenen hebben om het niet te doen. Zij hebben geen zin in discussie met de bevolking en het kost geld om een alternatief te bieden. Dat is het feitelijke probleem. Wat gaat u daaraan doen?

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik heb die onwil niet altijd geproefd. Ik zie veel gemeenten die bezig zijn om te bekijken wat zij eraan kunnen doen. Zij zien het probleem, maar zij weten niet precies hoe zij dat moeten aanpakken. Zij missen de handvatten. Ik vind dan ook dat de regering heel duidelijk moet aangeven dat zij de gemeenten wil helpen en stimuleren. De commerciële keet kan men sluiten en dat kan straks als eis worden gesteld. Een andere optie is te bekijken waar het commerciële karakter van die keet in zit. Dat zit in het betalingssysteem. Je kunt dan ook als eis opleggen dat er iets anders moet worden verzonnen voor dat betalingssysteem, omdat dat niet geaccepteerd is. Dan is het geen commerciële keet. Wij hebben verder gezegd dat onveilig alcoholgebruik in de keet moet worden aangepakt. Als de keet een verlengde huiskamer is, kunnen wij hoog en laag springen, maar dan hebben wij als overheid geen mogelijkheden om die keten aan te pakken. Wij kunnen echter wel de eigenaren en ketenbeheerders aanspreken. Ik merk ook dat de jongeren daar toegankelijk voor zijn. Dat betekent wel dat er helderheid moet zijn. Het gaat dan niet alleen om die leeftijdsgrens van 16 jaar, maar ook moet bekend zijn wanneer men in een gevaarlijke zone komt bij het drinken van alcohol. Er moet dus eerst helderheid worden gegeven aan de gemeenten wanneer een keet wel commercieel is en wanneer niet. Volgens mij er is namelijk een schemergebied, met name bij de buurtketen. Dat hebben zij mij in Brabant ook duidelijk verteld. Als er helderheid is, kan dat worden vertaald in de huisregels. Dan is het aan de keet: of je houdt je aan de huisregels en je past je beleid aan, of de keet wordt gesloten. Er is nog één ding. Wij hebben de motie van GroenLinks over de alternatieve gelegenheden wel gesteund. De horeca geeft altijd heel erg af op de keten. Wij kunnen ons dat voorstellen, want dat is soms een commerciële concurrent van hen. Dat moet ook verboden worden. Wij zien echter dat jongeren met elkaar afspreken dat zij om negen uur naar de keet gaan. Laat de horeca zich nu eens inspannen om voor elkaar te krijgen dat men afspreekt om om negen uur in een horecagelegenheid te zijn. Ze kunnen op dat punt nog iets leren van de keten.

Mevrouw **Neppérus** (VVD): Voorzitter. De vaste woordvoerder van de VVD op dit onderwerp is de heer Zijlstra, maar hij heeft net zijn vrouw tot

wethouder ergens in dit land geïnstrueerd zien worden. Ik neem daarom de honneurs waar.

Bij de titel van dit AO, drankbeleid hokken en keten, dacht ik toch even: waar zijn wij mee bezig in dit land. Daar hebben de vaste woordvoerders kennelijk iets minder last mee. Een commerciële keten is gewoon concurrentie voor de normale horeca. Dat moet de overheid niet accepteren en zij moet dus ingrijpen. Het is wat lastiger als het gaat om de niet-commerciële keten. Je moet daarbij ook in gedachten houden dat in lang niet alle gemeenten veel te doen is voor jongeren. In heel veel gemeenten is het gewoon saai. Daarom heb ik in principe niet al te veel tegen op die keten. Er zijn, ook in andere landen, altijd wel fuifjes waar iedereen zijn eigen eten en drinken meeneemt. Punt is natuurlijk wel dat je ziet dat kinderen jonger dan 16 jaar zijn en dat er veel te veel alcohol wordt gedronken. Dat is natuurlijk niet acceptabel.

Als ouders hun kinderen veel alcohol geven – wij hebben vanochtend op de radio gehoord dat overmatig alcoholgebruik in alle rangen en standen voorkomt – dan kun je die ouders daar wel op aanspreken, maar dan kun je moeilijk ingrijpen. Als het echter buiten de deur gebeurt, ook als dat in zo'n keet is, moet je gewoon zeggen dat dat niet acceptabel is.

Het punt is dan natuurlijk wel wie dat gaat doen. Het kabinet wil het beleid naar de gemeenten over doen. Daar is kennelijk nog een aanpassing van de wet voor nodig. Er loopt nu een pilot. Wat er precies met die pilot gebeurt en hoe concreet dat allemaal is, is mij nog niet echt helder.

Wellicht kunnen de bewindslieden daar straks wat meer helderheid over geven. Voor de VVD is wel duidelijk dat het niet gaat om gedogen en accepteren. De gemeenten zullen echt moeten aangeven dat het zo niet langer kan en zij moeten er ook op worden aangesproken dat zij alternatieven moeten hebben, zodat er dingen zijn waar jongeren heen kunnen. Dan het punt van de cijfers. Vanochtend hoorden wij het trieste bericht dat honderden jongeren door alcoholvergiftiging in het ziekenhuis zijn beland. Dat aantal stijgt nog steeds. Nog maar twee maanden geleden was er een persbericht van STIVA (Stichting Verantwoord Alcoholgebruik), waarin stond dat het drankgebruik onder jongeren juist daalde. Ik krijg daar graag een toelichting op. Het aantal ernstige gevallen is kennelijk toegenomen, maar het totale alcoholgebruik onder jongeren zou zijn afgenomen.

Althans, zo lees ik de cijfers, maar ik neem aan dat de bewindslieden daar meer helderheid over kunnen geven. Ik vind dat namelijk wat botsen met elkaar.

Dit is een thema waar wij hier vaker over zullen spreken. Wellicht kan dat dan onder een andere titel. Ons gaat het er echter wel om dat je duidelijk maakt dat commerciële ketens niet kunnen en dat het niet acceptabel is als drankgebruik uit de hand loopt. Gemeenten moeten dan echt ingrijpen. De minister mag de gemeenten er ook op aanspreken dat er concrete dingen moeten gebeuren.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Jong en veel drinken is een belangrijk volksgezondheidsprobleem. Dat is geen nieuws, maar het wordt wel elke keer weer bevestigd door de cijfers. Het is goed om de ernst daarvan ook te blijven beseffen. Wij zoomen vandaag met name in op de hokken- en ketenproblematiek – daar is wat ons betreft ook reden voor – maar het maakt natuurlijk wel deel uit van een integraal alcoholbeleid, zowel landelijk als lokaal. Het is terecht dat wij nu voor die keten en hokken specifieke aandacht hebben, aangezien het aantal behoorlijk is toegenomen in de achterliggende tijd, met name in landelijke gemeenten. Het gebruik van alcohol speelt bij die keten een grote rol. Het wordt toch vaak min of meer gezien als voorwaarde voor een gezellig avondje uit. De sinaasappelsapketen zijn echt niet populair. Ik wil niet alle keten over één kam scheren, maar het is toch goed om als je hoort «hier valt het drinken wel mee», eens door te vragen over welke aantallen per avond men het dan precies heeft. Dan zie je vaak dat het wordt afgemeten aan de

grootste drinker. Dan levert wat normaal wordt gevonden, soms nog behoorlijk schokkende cijfers in aantallen alcoholconsumpties op. Laten wij dus ook niet te makkelijk doen alsof het er, los van flink alcoholgebruik, in heel veel gevallen prachtig aan toegaat. Het blijft een zorgwekkende iets. Bovendien gaat het veelal ook nog om illegale keten, die niet zelden problemen hebben op het terrein van brandveiligheid en dergelijke. Kortom, er is alle reden om actief en alert op te treden. Daarom hebben wij ook consequent de moties gesteund die een bijdrage leverden aan het realiseren van de doelstelling. Wij hebben ook het initiatief genomen om te kijken of de handhavingscapaciteit van de VWA niet uitgebreid kan worden.

Er is het nodige in gang gezet, zo blijkt ook uit de brieven die wij vandaag bespreken. Maar schiet het wel echt op? Dat is toch wat bij mij is blijven hangen, nadat ik die brieven had gelezen. Blijft het niet wat te vrijblijvend? Dat zijn eigenlijk mijn twee belangrijkste zorgpunten, waar ik graag een reactie van de bewindslieden op hoor. Je kunt natuurlijk zeggen: het is allemaal prachtig; hier een handleiding en daar een overleg over een slim handhavingsarrangement. Dat is allemaal goed en belangrijk, maar ik lees ook dat over de uitwerking van de motie-Joldersma wordt gezegd dat er een handreiking komt waarbij gemeenten duidelijke regels rond veilig uitgaan en keten vaststellen. In de motie werd echter ook gesproken over een landelijke gedragscode. Verwaait dat nu weer niet te veel over de gemeenten? Moeten er op dat punt niet heel heldere, eenduidige regels zijn van wat een goede basis is om hier op een veilige manier mee om te gaan en moeten die dan niet overal gelden?

Dan de uitvoering van de tweede motie, waarin de regering wordt verzocht om te bevorderen dat gemeenten en VWA illegale keten in de praktijk onmogelijk maken. Dat loopt nog wat stroef. Veel gemeenten zijn niet warm te krijgen voor het landelijk ontwikkelde actieve ketenontmoedigingsbeleid. Eenstemmigheid en eensgezindheid zijn nog wel eens ver te zoeken. Gelukkig zijn er ook goede voorbeelden van gemeenten, maar er zijn ook gemeenten die het erbij laten zitten. Voor ons is helder dat dat nooit een reden kan zijn om beleid na te laten. Je kunt kritiek hebben op beleid en je kunt erover discussiëren, maar doe er in ieder geval iets mee! Die prikkel moet er ook krachtig zijn richting de gemeenten.

Wij zitten nu met drie bewindslieden aan tafel, maar er is nog een vierde die er ook iets mee te maken heeft en die misschien nog wel de meeste aanknopingspunten heeft voor landelijk optreden en dat is de minister van VROM. Bij onze werkbezoeken, ook rond deze problematiek, valt mij namelijk op dat het zwaartepunt van de problemen zich op alcoholgebied bevindt, maar dat de meeste krachtige aangrijpingsmogelijkheden als het gaat om de regelgeving, vaak op VROM-terrein liggen. De keten zijn bijna altijd illegaal en in strijd met het bestemmingsplan, de bouwverordening en dergelijke. In hoeverre wordt VROM hier ook bij betrokken? Is het wellicht een drukmiddel richting gemeenten om dat stevige alcoholbeleid ook af te dwingen, inclusief die aanpak van hokken en keten?

In hoeverre hebben wij op rijksniveau te maken met een zekere versnippering in de aanpak die de daadkracht in de weg kan staan? Zegt een van de bewindslieden wellicht: ik ben degene die erop aanspreekbaar is en die er achteraan jaagt dat hier ook in de praktijk werk van wordt gemaakt en dat gemeenten die hokken en keten niet met rust laten, maar harde eisen stellen waar die keten in stand blijven? Wat ons betreft, kan gedogen overigens nooit de oplossing zijn. Het moet altijd een overgang zijn naar een legale situatie.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik neem dit debat over van mijn collega Tofik Dibi. Hij vroeg mij vorige week of ik een debat van hem over kon nemen en zei dat het ging over hokken en keten. Toen dacht ik: dat wordt een leuk debat, want dat gaat over samenwonen en lol maken. Maar het is veel serieuzer dan dat. Ik zal vandaag dan ook niet heel

grappig zijn. Dit is namelijk een zeer serieus onderwerp, waar ook de fractie van GroenLinks zich grote zorgen over maakt, zeker gezien de cijfers die vandaag bekend zijn geworden. Overmatige alcoholconsumptie door zo'n jonge groep is niet iets waar wij blij mee zijn. Maar wij willen ook niet meegaan in het beeld dat alle jongeren zichzelf in coma zuipen. Dat is natuurlijk niet zo. Het loopt ook niet bij alle keten en hokken volledig uit de hand. Maar daar waar het wel gebeurt, moet je uitermate alert zijn en ingrijpen als dat nodig is.

Vorig jaar waren er 337 jongeren – begrijp mij goed, dat zijn er 337 te veel – van de bijna vier miljoen die zichzelf in coma zopen. Dat het steeds vaker voorkomt en bij steeds jongere kinderen is een zeer ernstige ontwikkeling. GroenLinks vraagt zich wel af waar dit nu precies voorkomt. Waar wordt meer gedronken? In de stad of op het platteland? Waar drinken jongeren zich daadwerkelijk in een coma? Is daar iets over te zeggen? Hoe vaak drinken de jongeren zich in coma in de hokken en keten? Ook dat soort informatie vind ik relevant, want dat moet je precies in beeld hebben om het op een goede manier te kunnen bestrijden. De fractie van GroenLinks kiest er niet voor om met allerlei ge- en verboden te komen, want als je dit soort fenomenen gaat verbieden – ik zal straks nog ingaan op wat wij wel zouden willen – zal het zich alleen maar nog meer ondergronds gaan afspelen en dan heb je er nog minder zicht op en dan kun je nog minder ingrijpen waar dat nodig is.

De fractie van GroenLinks wil ook vandaag weer – het is niet de eerste keer dat wij hierover praten – aandacht vragen voor voorlichting en bewustwording van jongeren en beter nog, van hun ouders. Veel ouders denken dat het goed is om hun kinderen in hun bijzijn alcohol te laten proeven of ze te «leren» drinken. Onderzoek heeft echter uitgewezen dat daarmee de deur open wordt gezet voor jongeren om op jonge leeftijd veel alcohol te gaan drinken. Een tot de verbeelding sprekende manier om jongeren te confronteren met de schadelijke effecten van alcohol zou kunnen zijn om oud-alcoholisten en Korzakov-patiënten hun persoonlijke verhaal te laten vertellen op scholen en in kroegen en keten en hokken. Campagnes zijn het sterkst als alle partijen, inclusief de alcoholbranche, samen optrekken. De branche is daartoe bereidheid. Dat bewees Heineken bijvoorbeeld – maar er zullen ook anderen zijn; voordat ik hier reclameproblemen krijg – met de Enjoy Heineken Responsibly-campagne. Verder is de slogan die bij reclames te horen en te lezen is: Alcohol onder de 16, nog even niet. Ik vind die zelf wel wat vaag; maar goed, hij is er. GroenLinks vindt het raar dat de huidige Drank- en Horecawet nu niet eens wordt gehandhaafd – winkeliers en kroegbazen verkopen al te makkelijk drank aan 16-minners – maar dat het kabinet al wel zoekt naar nieuwe maatregelen die best ver gaan, zoals het verbod van het bezit van alcohol voor 16-minners. Mijn collega Dibi heeft eens hilarisch uitgelegd dat je dan niet meer naar je oma kan fietsen met een fles sherry in je fietstas om die haar cadeau te doen. Op dat soort krampachtigheid zitten wij niet te wachten. Blaastesten en dat soort dingen zullen echt geen zoden aan de dijk zetten.

GroenLinks is van mening dat de huidige wet veel beter gehandhaafd moet worden. Dat betekent dat er streng moet worden opgetreden tegen winkeliers en horecaondernemers die alcohol verkopen aan 16-minners. Voor hen zou de regel moeten gelden: three strikes, you're out. Het kabinet is het hier niet mee eens en dat betreuren wij. Maar willen de bewindslieden daar toch eens op ingaan? Wij zijn namelijk ook niet Gekke Gerritje dat wij alles maar blijven toestaan.

GroenLinks is verder juist voor het verruimen van de openingstijden en wil dat er in gemeenten – dat is voor ons een belangrijk punt – meer uitgaansvoorzieningen komen. Als er niets te beleven is, gaan jongeren hun vertier zoeken in illegale of semilegale drankketen. Het probleem is dat er in deze keten geen zicht is op het gedrag van jongeren. In kroegen en clubs worden stomdronken jongeren de tent uitgezet, maar in hokken

en keten kunnen zij ongestoord hun gang gaan. Het is een gemiste kans dat minister Rouvoet de motie-Van der Ham/Dibi naast zich neer heeft gelegd. Deze aangenomen motie probeert de gemeenten hier namelijk toe te stimuleren. In iedere gemeente moet wat te doen zijn voor jongeren, want dan zijn zij niet aangewezen op de hokken en keten. Ik wil minister Rouvoet dan ook indringend vragen om toch echt met een betere reactie te komen op deze motie. Ik vind wat hij nu doet slap. Wegens tijdgebrek moet ik het even kort en helder samenvatten.

Mijn laatste opmerking gaat over naming and shaming. Wij zijn er erg voor dat goed gekeken wordt naar de resultaten van de pilotgemeenten. Veel gemeenten doen nu te weinig. Maar in naming and shaming zien wij niets. Krijg je dan een soort sticker op de keet? Sticker 1: hier wordt te veel gezopen of sticker 2: hier staan wij droog? Ik vind dat absolute symboolpolitiek. Bovendien kan het een aanzuigende werking hebben, met name bij die keten die een sticker hebben met: hier wordt te veel gezopen. Het lijkt mij dan ook dat wij dat niet moeten doen, maar dat wij het moeten zoeken in goede controle en alternatieven voor hokken en keten.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Dit is een belangrijk onderwerp. Er wordt veel gezopen. Daar hebben wij het al vaak over gehad. De hokken en keten kunnen daar een negatieve bijdrage aan leveren. Het is van belang, na te gaan wat de kabinetsregels in de praktijk voor gevolgen hebben. Neem het voorbeeld van Ede. Burgemeester Van der Knaap, bij de regering welbekend, stelde onlangs in de diverse media dat er snel moest worden opgetreden. Er werd één keet gesloten, maar op hetzelfde terrein werd tegelijkertijd weer een nieuwe keet opgebouwd. Dat is het waterbedeffect, maar hier dan wel met het effect van tien meter verschuiving van een bepaalde keet. Wij horen dat dit optreden op lokaal gebied niet op zichzelf staat. Ik krijg op dat punt graag een reactie van de regering.

In gesprekken met betrokkenen werd gemotiveerd – dat is ook uit andere cijfers gebleken – dat huiskamerketen van groot belang zijn als alternatief voor de buurtketen en de commerciële keten. Daar is veel draagvlak voor onder ouders, omdat die in staat worden gesteld om mee te denken. Gebeurt dat volgens de regering voldoende? Waar in ieder geval geen draagvlak voor is, is onmiddellijke sluiting. Dat bleek ondermeer uit het rapport van de Stichting Alcoholpreventie (STAP) over de keten in Ede. Uit angst voor sluiting waren de meeste betrokkenen namelijk niet bereid om aan het onderzoek mee te doen. Dat gold niet alleen voor de jongeren, maar ook voor lokale ondernemers, dorpsraden, dorpsbelangenverenigingen en zelfs voor burens en omwonenden. Ervaringen met dit onderzoek laten zien wat voor effect een verbod op keten heeft, namelijk dat keten onzichtbaar worden. Herkent de regering dit effect? Vreest de regering niet dat de keten alleen nog maar toegankelijk zijn voor keetbezoekers en dat de gemeente niet in staat is, passend beleid te formuleren en de keet te controleren? In hoeverre staat het voorbeeld van Ede op zichzelf? Dan de pilotgemeenten. Er zijn vier stappen om het ketenbeleid te formuleren. De eerste stappen zijn om de bestaande situatie te inventariseren en de bestaande hokken en keten te beoordelen, waarna een strategie wordt opgesteld. Zoals u begrijpt wordt het in hoge mate bemoeilijkt om dat beleid te formuleren, als er keten ondergronds gaan. Hoe verhoudt zich het feit dat de minister wil dat er wordt opgetreden met een gedragscode die nog moet worden ontwikkeld? Veel gemeenten maken dan pas op de plaats en wachten zo'n gedragscode af. Het kan ook zijn dat het gevoel van urgentie bij gemeenten uiteindelijk niet naar boven komt als die gedragscode er uiteindelijk is. Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat de gemeenten straks toch met de handreiking aan de gang gaan? Dan het punt van de handhaving. In veel gemeenten ontbreekt het aan buurtagenten, ook wel gebiedsgebonden agenten genoemd. Die agenten lijken mij uitermate geschikt om de handhaving ter hand te nemen, want

zij kennen de buurt en de jongeren goed. Maar in bijvoorbeeld een gemeente als Ede is er op een gemiddelde zaterdagavond maar één agent beschikbaar. Dat lijkt mij onvoldoende. Is het inzetten van buurtagenten ook onderdeel van de pilotprojecten? Wordt dat later ook betrokken in het lokale beleid door middel van de gedragscode?

Het is al door anderen gezegd: keten zijn niet altijd een probleem. Ze hebben ook een bepaalde sociale functie. Het overmatig alcoholgebruik is wel een probleem. Een kinderarts uit Delft heeft gezegd dat comadrinken een groot probleem is. Dat komt ook in de beste families voor, zo zei hij erbij. Dat is slecht. Het begint bij de opvoeding. Bijvoorbeeld in de gebieden waar veel van die hokken en keten zijn, is het discussiëren over het wangedrag van jongeren, zowel als gevolg van alcohol als van drugs, nog redelijk taboe. In de brief van de minister staat dat zij ouders wil betrekken bij het ontwikkelen van het ketenbeleid. Hoe gaat zij dat aanpakken in gebieden met een meer gesloten gemeenschap, zoals de Biblebelt? De Stichting Alcoholpreventie adviseert om in het voortgezet onderwijs te beginnen met lessen over schadelijk alcoholgebruik. Hoe wil de minister dat doen? En hoe wil zij dat doen op meer gesloten scholen? Deelt zij mijn mening dat vooral in deze gemeenschappen de middelbare school soms te laat is? Zou er al niet in groep acht van de basisschool voorlichting gegeven moeten worden?

Als het gaat om de positieve prikkels, wil ik ook nog iets zeggen over de motie-Van der Ham/Dibi. In de gebieden waar de ketenproblematiek speelt, is duidelijk sprake van een gebrek aan uitgaansmogelijkheden voor kinderen tussen de 12 en 18 jaar, vooral in de buitengebieden. Anderen hebben daar ook al over gesproken. In de motie, die in 2007 is ingediend, werd gezegd dat er meer uitgaansmogelijkheden moeten komen voor deze jongeren. Wij zijn inmiddels anderhalf jaar verder. In de brief van de minister staat dat het thema betrokken wordt bij de notitie van het kabinet die nog gaat komen en die gaat over onze jeugd, de leefwereld en de leefstijl van jongeren. Daarnaast is de VNG schriftelijk meegegeven om gemeenten op dit punt beleid te laten ontwikkelen. Tot dusver heb ik helaas nog weinig aansprekende voorbeelden gezien van gemeenten die dit ook werkelijk hebben opgepakt. Kunnen de bewindslieden mij inzicht geven in de voortgang? Hoeveel gemeenten hebben zich door de VNG aangesproken gevoeld om tot actie over te gaan? Wordt Horeca Nederland er ook bij betrokken om te inventariseren wat de bezwaren zijn om horecagelegenheden voor deze groep op te zetten? Hoe willen de bewindslieden scholen hierbij betrekken? Ik heb van mensen uit het veld gehoord dat vooral schoolfeesten een heel goed leermoment zijn om verantwoordelijk uitgaan te leren. Juist in de wat conservatievere gebieden worden echter weinig schoolfeesten gehouden. Maar jongeren moeten toch ergens experimenteren met uitgaan? Daarom vind ik het betrekken van scholen bij het uitvoeren van de motie-Van der Ham/Dibi van groot belang.

De heer **Van der Staaij** (SGP): In het verleden was het probleem juist dat bij schoolfeesten de alcoholconsumptie te groot was en dat werd gezegd dat dat een manier was om eraan te wennen. Mevrouw Van Gent zei zojuist echter al dat uit onderzoek is gebleken dat men op moet passen om kinderen vroeg aan alcohol te laten wennen, aangezien dat averechts werkt. Hoor ik u nu toch een pleidooi houden voor wat meer alcohol op schoolfeestjes?

De heer **Van der Ham** (GroenLinks): Nee. Ik zeg dat het uitgaansleven voor 16-minners non-existent is op het platteland. Vooral in gesloten gebieden en in de Biblebelt. Ik denk dat juist op schoolfeesten waar geen alcohol wordt geschonken, kan worden geleerd om uit te gaan zonder alcohol. Dat kan dus een goed voorbeeld zijn van hoe mensen het ook buiten de school kunnen doen. Ik vind dat bijvoorbeeld bijzonder onder-

wijs, zeker in de orthodoxere hoek, er rekenschap van moet geven dat hun jongeren ook willen experimenteren en dat die jongeren ook met hormonen en liefdes te maken krijgen en ook wel eens los willen gaan op muziek. Dat moet de school dan natuurlijk doen op een manier die past bij de aard van die school. Maar ze moeten er wel gelegenheid toe geven. Ik zie dat te weinig gebeuren. Ik roep juist ook dat soort scholen op om daar hun verantwoordelijkheid in te nemen. Dat doen ze wat mij betreft te weinig. Dat hoeven geen feesten met alcohol te zijn. Dat kan niet eens met alcohol als het gaat om kinderen onder de 16.

Antwoord van de bewindslieden

Minister **Ter Horst**: Voorzitter. Wat doe ik hier? Het alcoholbeleid valt immers niet onder het ministerie van Binnenlandse Zaken, maar onder dat van VWS. Ik ben hier toch, omdat het de verwachting is dat de Kamer zich vooral zou richten op hokken en keten. Ook daar zou ik eigenlijk weinig mee te maken moeten hebben, ware het niet dat het een gegroeide praktijk is dat de minister van Binnenlandse Zaken zich hiermee bezighoudt. Mijn betrokkenheid bij het alcoholbeleid is een voortvloeiende van mijn betrokkenheid meer in het algemeen bij veiligheid. Zo heb ik met een aantal veiligheidsregio's convenanten gesloten over het terugdringen van het alcoholgebruik. Uiteraard werk ik met veel enthousiasme mee aan het hokken- en ketenbeleid.

De problematiek waarover wij vandaag spreken, wordt door het kabinet en met name door deze drie ministers buitengewoon ernstig genomen. De schade die veelvuldig alcoholgebruik aanricht bij jongeren, is gigantisch. Verder is de relatie tussen alcoholgebruik en agressie onomstotelijk vastgesteld. Wij drieën willen op landelijk niveau een bijdrage leveren. Zoals gebruikelijk doen wij dat vooral door middel van wetgeving en stimulering. Wij zien echter ook dat de gemeenten een heel belangrijke regierol te spelen hebben bij het terugdringen van alcoholmisbruik. Overigens hebben gemeenten die rol niet als enige, want terecht hebben enkele woordvoerders gesproken over de verantwoordelijkheid van de jongeren zelf en van hun ouders. Als wij er niet in slagen ouders ervan bewust te maken dat ze ermee moeten ophouden om kinderen op twaalfjarige leeftijd alcohol te geven, zullen wij geen succes boeken. Wij spreken vandaag wederom overal allerlei interessante maatregelen, maar dat neemt niet weg dat het cruciaal is dat alle ouders in Nederland ervan overtuigd raken dat ze hun kinderen zo laat mogelijk met alcohol in aanraking moeten laten komen.

Over welke instrumenten beschikken gemeenten en hoe opereren zij op dit moment? Ik ben nog niet helemaal tevreden over het beeld en wij moeten gemeenten die al wel actief alcoholbeleid voeren, stimuleren. De cijfers wijzen uit dat op dit moment 39 gemeenten met de VWA werken aan de overdracht van het toezicht en de handhaving. Het ligt natuurlijk voor de hand om bij de pilots ook na te gaan hoe de hokken en de keten functioneren. Als het daar fout gaat, moet dat immers worden aangepakt. Ervan uitgaand dat hokken en keten onderdeel uitmaken van het beleid van gemeenten en de VWA, betekent dat in ieder geval dat 39 gemeenten aan een aanpak werken voor hokken en keten.

Daarnaast loopt er een aparte pilot aanpak hokken en keten. Het ministerie oefent veel druk op gemeenten uit om aan deze pilot mee te doen. Tien gemeenten doen hieraan actief mee en dat betekent dat in totaal 49 gemeenten met deze problematiek aan de slag zijn gegaan. Daarnaast wordt er ook in regionale verbanden en dan met name in de veiligheidsregio's actief alcoholbeleid gevoerd. Ik noem de regio's Noord-Holland-Noord en Zuid-Holland-Zuid, het samenwerkingsverband Eindhoven, Limburg, Noord-Twente en IJsselland. In deze regio's werkt men gezamenlijk aan een actief alcoholbeleid en dat is een positieve ontwikkeling. Zijn wij tevreden? Kunnen wij nog meer doen? In de brief staat dat wij

voor de gemeenten werken aan een handleiding voor de aanpak van hokken en keten. Mevrouw Joldersma zei terecht dat het haar beeld is dat gemeenten best willen, maar niet altijd weten hoe zij het moeten aanpakken. Een van de vragen die in de handleiding aan de orde komt, is de vraag wat het verschil is met commerciële keten. Al dat soort vragen komt in de handleiding aan de orde. Wij gaan ervan uit dat gemeenten straks iets met die handleiding gaan doen; het schiet immers niet op als die handleiding in een la verdwijnt.

Het beeld van de STAP is dat een kwart van de gemeenten alcoholbeleid heeft geformuleerd. Dat is nog niet genoeg en ik zal mij er dan ook met mijn collega's voor inspannen dat alle gemeenten, zelfstandig of in regionaal verband, alcoholbeleid formuleren. De handreiking kunnen zij daarvoor gebruiken.

Een van de woordvoerders wees erop dat de wet publieke gezondheid gemeenten gaat verplichten om een gezondheidsplan op te stellen. Uit een vorig leven weet ik dat sommige gemeenten al serieus met zo'n gezondheidsplan aan de slag zijn. Het is natuurlijk een goed idee om het alcoholbeleid in dat gezondheidsplan mee te nemen. Terwijl ik dit zeg, kijk ik naar minister Klink, want dit is een onderwerp dat onder zijn verantwoordelijkheid valt.

Het straffen van gemeenten met een zwarte lijst. Ik ben niet iemand die zware maatregelen bij voorbaat uitsluit. Tegelijkertijd vind ik het belangrijk dat wij oog houden voor de effectiviteit van de maatregelen die wij voorstellen. Dat betekent dat ik het niet nuttig vind om gemeenten landelijk te verplichten om alcoholbeleid te voeren. Een dergelijke verplichting zou niet begrepen worden en daarbij komt dat wij in de omgang met medeoverheden uit moeten gaan van vertrouwen. Dat moeten wij in dit geval zeker doen, want gemeentebesturen zien eerder dan wij welke problemen in hun gemeenten spelen. Het zou toch zeker enigszins vreemd zijn als wij ons inbeelden dat wij die problemen op landelijk niveau eerder onderkennen dan de gemeenten zelf. Al met al is het mijn uitgangspunt dat gemeenten het probleem wel degelijk signaleren en ook bereid zijn om er iets aan te doen. Het is onze taak om ze te helpen om die bereidheid om te zetten in daden.

Verplichtingen hebben dus geen zin. Dat is wellicht de reden waarom mevrouw Bouwmeester een zwarte lijst voorstelt. «Naming and shaming» lijkt mij niet de aangewezen weg, maar ik zie wel iets in een benchmark. De VNG beschikt over een website met de naam www.waarstaatjegemeente.nl. Er lijkt mij helemaal niets op tegen als de VNG het alcoholbeleid van gemeenten onderdeel zou laten uitmaken van die website. Gemeenten die nog geen alcoholbeleid hebben, kunnen dan gelijk zien bij welke gemeenten ze kunnen aankloppen voor informatie.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het is een goed idee om het alcoholbeleidsplan te verwerken in de wet publieke gezondheid. Als u deze beleidsplannen in een wet verankert, moet u gemeenten volgens mij ook verplichten om een alcoholbeleid te ontwikkelen.

Minister **Ter Horst**: Ik haakte aan bij een suggestie van een van de woordvoerders, omdat ik uit mijn verleden weet dat gemeenten het gezondheidsplan heel serieus nemen. Ik laat het aan minister Klink over om het verder uit te werken.

Minister **Klink**: Het is een waardevolle suggestie. De Wcpv is omgezet in de wet publieke gezondheid. Die nieuwe wet bevat een cyclus waarin een landelijk plan door de gemeenten om wordt gezet in gezondheidsplannen. De Wpg krijgt een dwingender karakter, onder meer doordat de inspectie een grotere rol krijgt. Bovendien kunnen de resultaten daarvan inderdaad heel goed gepubliceerd worden op de site www.waarstaatjegemeente.nl. Wij drieën zijn bereid om hier gezamenlijk op te trekken, omdat het meer

transparantie mogelijk maakt. Al met al is het mijn voorlopige oordeel dat het goede wisselwerking mogelijk zou kunnen maken.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het gaat de goede kant op, want wij zoeken allemaal naar een stok achter de deur om een einde te maken aan de huidige vrijblijvendheid. Als beide ministers toezeggen dat zij ervoor gaan om het gemeentelijk alcoholbeleid onder de gezondheidsplannen te brengen, is dat een stap in de goede richting. Het krijgt daardoor namelijk een veel dwingender karakter.

Minister **Klink**: In de preventienota uit 2006 is alcoholbeleid een speerpunt. Het dient dan ook terug te komen in de gezondheidsplannen. Met de wet publieke gezondheid geven wij het een minder vrijblijvend karakter, doordat de inspectie erop gaat toezien dat het terugkomt in de gezondheidsplannen. Mij lijkt het verder prima om de transparantie te verbeteren door via een benchmark op die website duidelijk te maken wie het het beste doet. Daardoor wordt de vrijblijvendheid nog kleiner

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Zowel die lijst als het gemeentelijke gezondheidsplan is een voorstel van de PvdA-fractie. Het blijft mij echter iets te vrijblijvend. Ik hoor daarom graag hoe het nu verder gaat. Krijgt de Kamer bijvoorbeeld nog te horen hoe en wanneer het in de nieuwe wet wordt geregeld? Ik vind het niet genoeg als het blijft bij: wij gaan ervoor en wij laten u wel weten hoe het wordt uitgewerkt.

Minister **Klink**: De door mij genoemde cyclus zorgt voor uniformiteit in het beleid en regelt dat landelijke speerpunten via de gezondheidsplannen terugkomen in het gemeentelijke beleid. De vrijblijvendheid wordt minder, doordat de inspectie erop gaat toezien en doordat wij de transparantie gaan vergroten. Hierbij zou ik het echter wel willen laten, want ik wil niet op de stoel van de gemeente gaan zitten. Wij willen de gemeente duidelijker in stelling brengen, onder meer door pilots te organiseren. Doel daarvan is gemeenten zich ervan bewust te maken dat het hun verantwoordelijkheid is. Overigens gaf minister Ter Horst zojuist terecht aan dat veel gemeenten er al veel aan doen. Ik geef hieraan een extra impuls met de wijziging van de Wpg die binnenkort met de Kamer zal worden besproken.

Gemeenten nemen wel degelijk hun verantwoordelijkheid. Zo sprak ik onlangs met de burgemeester van mijn eigen woonplaats, Capelle aan den IJssel. Mede door de handhaving van de leeftijdsgrens zei hij zich veel bewuster te zijn geworden van de noodzaak om deze problematiek integraal aan te pakken. Een experimenteerartikel in de Drank- en Horecawet om de leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar te verhogen zou hij dan ook zeker bij zijn overwegingen betrekken. Ik vind dit een goede illustratie van het feit dat de combinatie van vertrouwen en goede instrumenten uiteindelijk zal werken. Ik heb er niet zo veel behoefte aan om gemeenten bij voorbaat wantrouwend tegemoet te treden, zeker niet nu je ziet dat er wel degelijk sprake is van progressie.

Minister **Ter Horst**: Minister Klink spreekt geheel in mijn geest. Wij hebben in Den Haag nu eenmaal snel de neiging om naar centralistische en dirigistische oplossingen te zoeken. Ik geloof echter dat wij moeten proberen om dat niet te doen. Het kabinet vermindert niet voor niets het aantal wetten dat het Rijk de mogelijkheid geeft om gemeenten een aanwijzing te geven. Daarmee geven wij invulling aan een aanbeveling van de commissie-Oosting. Wij willen in de toekomst zo veel mogelijk met de volgende twee generieke instrumenten gaan werken: schorsing en vernietiging van een besluit van een lagere overheid en indeplaatstreding. Met indeplaatstreding wordt de situatie bedoeld dat een hogere overheid in de plaats treedt van een lagere overheid als die lagere overheid nalatig

is. Wij kiezen voor dit generieke instrumentarium en wij willen dan ook zo veel mogelijk af van aanwijzende bevoegdheden. Ik benadruk dat, omdat dit algemene uitgangspunt ook van toepassing is op dit beleidsterrein. Wij zijn niet dus voornemens om aanwijzingsbevoegdheden voor dit beleidsterrein in te voeren.

De heer Voordewind wees erop dat supermarkten een belangrijke supplier zijn en dat wij daaraan iets zouden moeten doen. Ik ga ervan uit dat mijn collega's hierover ook iets zullen zeggen. Ik richt mij nu vooral op mevrouw Van Gent die zei dat «three strikes out» geen onderdeel van de wet uitmaakt. Zij is abuis, want dat is wel het geval.

De verhoging van de minimumleeftijd van 16 naar 18 jaar wordt als experiment opgenomen in het wetsvoorstel van de nieuwe Drank- en Horecawet. Minister Klink verwees er in reactie op de heer Voordewind al naar. In het kader van de Drank- en Horecawet zijn experimenten mogelijk met een verhoging van de leeftijdsgrens naar 18 jaar. Ik ga ervan uit dat gemeenten hiervan daadwerkelijk gebruik gaan maken.

De heer Van der Ham sneed de rol van de buurtagenten aan. Je moet erg oppassen om voor elk probleem nieuwe agenten in te zetten. Dat zou namelijk betekenen dat het er steeds meer worden, terwijl het er door de economische situatie juist minder zullen worden. Dit kabinet heeft afgesproken dat er 500 wijkagenten bijkomen en dat de regio's vrij zijn om die naar eigen inzicht in te zetten.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik heb begrepen dat gemeenten die aan de pilot met de gemeentelijke toezichthouders deelnamen, in de voorfase geen contact met elkaar mochten hebben, omdat het daardoor moeilijk zou worden om de resultaten met elkaar te vergelijken. Ik vind het echter belangrijk dat wij ook in deze pilots «best practices» ontwikkelen, aangezien gemeenten zich op dit moment voorbereiden op het moment dat zij deze taak moeten overnemen.

Minister **Ter Horst**: Mij wordt gemeld dat dit niet het geval is. Ik ben nooit zo enthousiast over wetenschappelijke experimenten in de praktijk. Misschien moeten wij hier ook maar niet van dat soort experimenten houden.

Minister **Klink**: Voorzitter. Mevrouw Leijten en mevrouw Bouwmeester vroegen waarom is gekozen voor decentralisatie van het toezicht. Hierover hebben wij al gesproken in het debat over de brief over het alcoholbeleid. De resultaten van dit debat zijn uitgekristalliseerd in een wet die op dit moment bij de Raad van State voorligt. Wij hebben gekozen voor decentralisatie, omdat dat effectiever en efficiënter is. Een ambtenaar van de VWA staat immers op veel grotere afstand dan gemeenten, een gegeven dat door de hokken- en ketenproblematiek heel goed wordt geïllustreerd.

Een VWA-ambtenaar weet niet waar er keten staan en hij heeft daarvoor dan ook de gemeenten nodig. Door de decentralisatie kan men verder beter inspelen op de lokale situatie en kan men het beleid voor brandveiligheid, de bouw- en bestemmingsplannen, de lokale verordeningen en de handhaving van de Drank- en Horecawet beter op elkaar afstemmen. Resultaat van de decentralisatie is dus dat wij integraal lokaal en regionaal alcoholbeleid gaan krijgen. Ik verwees al even naar Capelle aan den IJssel, want die gemeente laat zien dat het werkt en dat belangen en inzichten op gemeentelijk niveau parallel kunnen lopen.

Mevrouw Leijten en mevrouw Bouwmeester vroegen of het niet beter is om te gaan decentraliseren op het moment dat gemeenten ons het vertrouwen hebben gegeven dat zij ernst maken met hun alcoholbeleid. Wij betrekken gemeenten bij ons beleid in de cyclus die ik al noemde. Maar dat is niet het enige: op het moment dat je het toezicht decentraliseert, krijgt men meer inzicht in de problematiek. Wij moeten met andere

woorden niet wachten met de overdracht totdat de gemeenten het toezicht oppakken, omdat de overdracht van het toezicht juist een instrument is om het inzichtelijk te maken op lokaal niveau. Men zal zich er daardoor bewuster van worden dat de problematiek integraal moet worden aangepakt.

Ik zeg het de heer Van der Ham en de heer Van der Staaij na dat de alcoholproblematiek een brede aanpak vergt. Wij moeten niet alleen inzetten op toezicht en handhaving, maar ook op het creëren van gelegenheden voor de jeugd om zich te ontspannen. Het leven kan en mag af en toe best leuk zijn. Daarvoor moeten wij gezinnen en scholen benaderen. Een dergelijke integrale benadering kan het beste op gemeentelijk niveau worden gerealiseerd.

De heer Voordewind vroeg naar het Video Controle Systeem. Een verkoper moet zich vergewissen van het feit dat iemand niet jonger is dan 16 jaar. Hoe hij dat doet, laat de wet vrij. Het is waar dat hiervoor redelijk goede systemen beschikbaar zijn. Bij de VWA kan worden gemeld dat men met een dergelijk systeem wil gaan werken. De VWA beziet vervolgens of het systeem toereikend is. Is dat het geval, dan zal de VWA minder intensief controleren. Het wordt dan tweedelijns toezicht en dat is een bonus voor het gebruik van een dergelijk systeem. Voor de ontwikkeling van videocontrolesystemen is subsidie beschikbaar gesteld. Verder heeft het CBL een campagne ontwikkeld met een gratis communicatieadvies door alcoholvoorlichtingsdeskundigen van het Trimbos-Instituut.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het is een boeiend systeem, vooral omdat uit de evaluatie blijkt dat het voor 96% sluitend is. Is de minister bereid om met het CBL in gesprek te gaan over actieve promotie?

Minister **Klink**: De alcoholvoorlichtingsdeskundigen van het Trimbos-Instituut hebben over de CBL-campagne een advies uitgebracht. Dat betekent dat men het systeem eigenlijk heeft gepromoot. Verder wijst het feit dat het video-controlesysteem is gesubsidieerd, in dezelfde richting. Ik wil echter best bezien of het nog een slag beter kan.

De heer Voordewind vroeg naar het experimenteerartikel. Dit artikel wordt toegevoegd aan de Drank- en Horecawet. Het desbetreffende wetsvoorstel zal, na ommekomst van het advies van de Raad van de State, naar de Kamer worden gestuurd. De minister van Binnenlandse Zaken wees er al op dat dit artikel het mogelijk maakt om de leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar te verhogen.

De heer Van der Staaij vroeg of de handhavingscapaciteit van de VWA kan worden uitgebreid. In november 2007 is een intensivering van het VWA-toezicht aangekondigd. Daarvoor is dan ook extra budget beschikbaar gesteld. Het is de verwachting dat na de decentralisatie van het toezicht naar de gemeenten het toezicht nog verder zal intensiveren, maar dan via de band van de gemeenten. Ook daarvoor is geld gereserveerd.

De resultaten van de pilots met gemeentelijk toezicht. Aan het einde van dit jaar worden de pilots geëvalueerd, maar de eerste indruk is dat gemeenten zich hierdoor bewuster worden van de alcoholproblematiek in den brede en dat de aanzetten voor nieuw beleid er zijn. Ik ben dan ook gelukkig met onze keuze om een integraal beleid tot stand te brengen door gemeenten meer in stelling te brengen.

Minister **Rouvoet**: Voorzitter. Enkele woordvoerders haakten terecht aan bij de cijfers van vanochtend over het aantal alcoholvergiftigingen. Die cijfers, 40 kinderen meer dan vorig jaar, zijn inderdaad zorgwekkend. Even zorgwekkend is de leeftijd van de kinderen met een alcoholvergiftiging. De gemiddelde leeftijd van deze kinderen daalt bovendien ook nog eens. Uit alles blijkt dat het probleem veel ingrijpender is dan louter en alleen de alcoholvergiftiging. Sommige kinderen verblijven een of twee dagen in het ziekenhuizen en anderen zelfs acht dagen. Maar voor al die kinderen

geldt dat het probleem na die acht dagen niet uit de wereld is. De hersenontwikkeling van kinderen tussen de 11 en 15 jaar wordt hierdoor immers heel erg veel schade gedaan. Wij hebben dit al veel vaker met elkaar besproken, maar deze cijfers laten eens te meer zien dat de stevige aanpak van het kabinet gerechtvaardigd is.

Wat is de oorzaak van de stijging van het aantal kinderen met een alcoholvergiftiging? Mevrouw Leijten vroeg meer in het bijzonder of deze stijging ook een gevolg kan zijn van betere registratie. Ik kan dat niet met zekerheid zeggen. Ik sluit zeker niet uit dat het aantal kinderen daadwerkelijk is gestegen. Maar omdat er de laatste tijd veel aandacht is gegeven aan het comazuipen, letten kinderartsen hier ongetwijfeld beter op. Verder zal er door die extra aandacht beter worden geregistreerd en zullen er meer kinderen terechtkomen op de met steun van VWS ontwikkelde alcoholpoli's. Je ziet immers wel vaker dat de verleende zorg toeneemt, zonder dat duidelijk is of dat een gevolg is van gestegen zorgvraag, betere registratie of toename van de problemen.

De alcoholpoli's maken het ons mogelijk om hierover meer duidelijkheid te krijgen. Uiteraard zullen wij nauwkeurig nagaan welke informatie wij van deze poli's kunnen krijgen. Mevrouw Van Gent vroeg in dit verband terecht of wij weten hoeveel kinderen na het bezoek van een keet op een alcoholpoli terechtkomen. Dat weten wij nu nog niet, maar het is wel een relevante vraag. Gezien de cijfers die ik voorbij zie komen, lijkt het mij een substantieel aantal te zijn. Ik heb die indruk echter nog niet door onderzoek gestaafd gezien. Nu wij een beetje weten hoe het er in die hokken en keten aan toegaat, lijkt het mij dat die verantwoordelijk zijn voor een groot deel van de problemen. Uiteraard zal ik de Kamer op de hoogte houden van de uitkomst van de pilots.

Mevrouw Neppéus vroeg of er ook cijfers zijn die op een andere trend wijzen. Zij verwees daarvoor naar STIVA. Ik vermoed dat zij doelt op een onderzoek van het Trimbos-Instituut en de peilstationcijfers. Daaruit zou blijken dat het percentage 12- tot 15-jarigen dat drinkt, daalt. Tussen 2003 en 2007 is dat percentage inderdaad gedaald van 82 naar 75. Dat ziet er bemoedigend uit, maar wij moeten ons wel realiseren dat 75 nog steeds een enorm hoog percentage is. De cijfers die wij nu bespreken, laten zien dat de startleeftijd omhoog gaat en zijn een reden om door te gaan met het ingezette beleid. De cijfers die vandaag in de pers zijn gepubliceerd, zien op de door de ziekenhuizen en alcoholpoli's geregistreerde gevallen van alcoholvergiftiging, de jonge comadrinkers.

Mevrouw **Neppéus** (VVD): Jaarlijks komen er een paar honderd comazuipers in het ziekenhuis terecht. Of het aantal stijgt doordat er beter wordt geregistreerd, moet later blijken. Daarnaast constateerde STIVA in februari van dit jaar in een persbericht dat de leeftijd waarop kinderen beginnen te drinken over het algemeen omhoog gaat. Daaruit zou je kunnen concluderen dat het beleid zijn vruchten begint af te werpen. Daarop wijst ook het feit dat de verkoop van de mixdrankjes afneemt.

Minister **Rouvoet**: Ik heb hierover gezegd wat ik erover kan zeggen. Ik ben geen statisticus, maar volgens mij is het statistisch heel wel mogelijk dat kinderen in de leeftijdsgroep 12- tot 15-jarigen later zijn gaan drinken en dat tegelijkertijd het comazuipen toeneemt. Ik onderstreep dat zowel de leeftijd van beginnende drinkers als het aantal comagevallen verontrustend zijn. Daar doet de dalende trend over de volle breedte van de groep niets aan af. De percentages blijven heel hoog, zeker het percentage kinderen dat na een zuippartij met een alcoholvergiftiging op een alcoholpoli terechtkomt.

Mevrouw Leijten vroeg of ik bereid ben om alcoholreclames op televisie te verbieden. Ik heb goed nieuws voor haar: dat verbod is sinds 1 januari

jongstleden van kracht. Dit verbod, een afspraak uit het coalitieakkoord, is opgenomen in de Mediawet, zoals gemeld in de Hoofdlijnenbrief alcoholbeleid.

Mevrouw Leijten vroeg naar een motie die zij met haar collega Voorde-wind heeft ingediend. Ik vermoed dat zij doelt op de motie over bioscoop-reclame.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik doel op de motie over reclame die gericht is op jongeren in de breedste zin van het woord. Later zijn hieraan via schriftelijke vragen zaken toegevoegd, zoals reclame in bioscopen, gadgets en reclame via bussen.

Minister **Rouvoet**: Wij zijn de juridische mogelijkheden van een verbod op dit soort promotie en dan met name op bioscoopreclame nagegaan. Hierover komt op vrij korte termijn een brief naar de Kamer. Mevrouw Van Gent merkte op dat zij de slogan «Alcohol onder de zestien, nog even niet» wat minder gelukkig vindt. Dat vond ik ook. Ik kan haar dan ook tot mijn tevredenheid melden dat de slogan in samenspraak met de sector is veranderd in: «Alcohol onder de zestien, natuurlijk niet». Dat is een veel eenduidiger boodschap, die goed tot uitdrukking brengt dat je met alcohol niet moet wachten tot je zestien wordt. Alsof er dan geen problemen met alcohol meer zijn! De grens voor lichtalcoholische dranken is 16 jaar. Die grens moet vanzelfsprekend worden, want het is inderdaad een sprookje dat het onschuldig is om jongeren kinderen thuis te leren drinken.

Wij werken met de sector aan ideeën om deze eenduidige boodschap nog veel steviger uit te dragen. Ik ben er net als mijn collega Klink gelukkig mee dat wij dat in samenspraak met de sector kunnen doen. Blijkbaar ziet de sector zelf ook in dat zij hiervoor verantwoordelijkheid draagt.

Mevrouw Leijten vroeg naar de aanpak van de mixdrankjes. Ik heb de rapporten waarom ik heb gevraagd, zo snel mogelijk naar de Kamer gestuurd. Ik heb dus afgezien van de normale gang van zaken van een kabinetsstandpunt en een nader onderzoek voordat de stukken naar de Kamer worden gestuurd. Zoals ik de Kamer heb bericht, zijn er twee manieren om de mixdrankjes aan te pakken. In de eerste plaats kun je proberen om ze uit de supermarkten te halen en zoete mixdrankjes uitsluitend bij de slijter verkrijgbaar te maken.

Mevrouw Leijten verwijst naar Duitsland, maar dat heb ik zelf ook al gedaan. Mevrouw Leijten zegt echter onder verwijzing naar Duitsland dat het onzin is om te beweren dat Europa het verbiedt. Ik moet haar dan toch echt corrigeren, want Europa zit hier echt vrij scherp in. Zij kan dan wel zeggen dat de belangen van kinderen voorgaan, maar de belangen van kinderen zijn er natuurlijk niet mee gediend als wij door Europa worden teruggefloten. Wij hebben beide mogelijkheden verkend. De rapporten daarover heeft de Kamer gekregen. Zodra dat mogelijk is, zal ik in overleg met de staatssecretaris over de tweede mogelijkheid, een zoetaks, spreken. Aan beide zitten haken en ogen. Ik ben desondanks vastbesloten om deze route zo serieus mogelijk te verkennen, omdat ik ook inzie dat het belangrijk is om de aanpak van zoete drankjes als het maar enigszins kan te intensiveren.

In een eerder debat heb ik ook gezegd dat wij niet naar Duitsland moeten blijven kijken. Men is er daar aanvankelijk inderdaad in geslaagd om de mixdrankjes uit de supermarkt te krijgen, maar vervolgens nam de verkoop van zoete bieren en andere zaken wel fors toe. Het effect was daardoor uiteindelijk buitengewoon gering. Ik zou voor een dergelijke Pyrrusoverwinning willen waken. Vandaar dat ik hiermee heel zorgvuldig omga. De Kamer krijgt dus nog een kabinetsstandpunt over de rapporten die nu naar de Kamer zijn gestuurd.

Mevrouw **Leijten** (SP): Het is toch een beetje: rekken, rekken, rekken. De Kamer stelt telkens weer een palet aan maatregelen voor, maatregelen gericht op ouders en verstrekkers. Wij stellen bovendien jongeren strafbaar. Zo stoer zijn wij! Maar weest u dan zo stoer om die mixdrankjes uit de supermarkt te halen! Duitsland heeft het over de boeg gegooid van de zoete mix, maar wel met de argumentatie dat de jeugdvolksgezondheid door deze drankjes wordt geschaad. Op grond van deze argumentatie kunnen wij een vergelijkbare maatregel nemen. Wellicht krijgt u dan een procedure aan uw broek van de alcoholindustrie, maar die strijd moet u gewoon aangaan! U gaat de strijd met jongeren onder de zestien aan, want zij zijn strafbaar als ze alcohol in hun zak hebben, maar ga dan ook de strijd aan met de alcoholindustrie. Ik vind het erg jammer dat het weer vooruitschuiven, vooruitschuiven en vooruitschuiven is.

Minister **Rouvoet**: Daar is geen sprake van. U weet ook wel beter. Er is geen sprake van rekken, kijkt u maar naar het hele pakket aan maatregelen dat wij hebben voorgesteld in de Hoofdlijnenbrief alcoholbeleid en de Drank- en Horecawet. Wij zijn niet te beroerd om wie dan ook stevig aan te pakken. Wij zijn doordrongen van de noodzaak om over de volle breedte te komen tot een stevige aanpak van bovenmatig alcoholgebruik onder jongeren. Er is geen sprake van rekken, rekken, rekken. Het gaat mij ook niet om een mogelijke procedure. Je kunt echter wel heel stoer iets gaan doen, maar ik doe liever iets wat werkt dan iets stoers wat uiteindelijk niet werkt. Met dat laatste schieten jongeren immers helemaal niets op. In Duitsland hebben wij de gevolgen kunnen zien van een te stoere benadering. Die benadering had aanvankelijk ook mijn voorkeur, maar nu ik de consequenties ervan heb gezien, denk ik dat ook mevrouw Leijten niet blij zou zijn met de gevolgen van wat zij voorstelt: een stijging van de verkoop van sherry en zoete bieren. Met haar voorstel los je het probleem niet op en ik wil het probleem oplossen en geen symbolische daad stellen.

Mevrouw **Leijten** (SP): Uit ieder onderzoek naar de «comakids» blijkt dat zij zoete mixdrankjes drinken, drankjes die verkrijgbaar zijn in de supermarkt.

Minister **Rouvoet**: Ja.

Mevrouw **Leijten** (SP): Een 16-jarige mag geen bacotje bestellen in de kroeg, maar kan dat drankje wel in de supermarkt kopen. Dat is krom. Europa handhaaft alleen als zij een klacht krijgt van de alcoholindustrie. Als deze industrie inderdaad zo'n grote broek durft aan te trekken dat zij de hoon van de maatschappij over zich heen brengt, moet zij dat zelf weten. Ik roep de minister op om iets te doen en om niet langer af te wachten. Als de Duitse zoettaks niet de juiste manier is, dan doen wij het op een andere manier. Wij halen het dan gewoon uit de supermarkt, omdat het sterke drank is.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik wil de minister bijvallen. In de strijd tegen het grootkapitaal verliest de SP soms de werkelijkheid uit het oog. Op het moment dat je het niet meer kan kopen, mix je zelf een bacotje. Je neemt wat cola en een scheut rum en klaar is Kees.

Mevrouw **Leijten** (SP): Bacardi kun je helemaal niet kopen in de supermarkt.

De heer **Van der Ham** (D66): Zoete drankjes kun je heel gemakkelijk zelf maken. Je kunt ze verbieden, maar dan gaan jongeren ze zelf maken. Het grootkapitaal verblindt u.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik zeg het nog maar een keer: er liggen geen flessen Bacardi in de supermarkt.

Minister **Rouvoet**: Ik heb de tweede interventie van mevrouw Leijten niet verstaan als een verduidelijking van haar eerste punt, maar als een herhaling van haar oproep. Zij ging daarbij dus opnieuw voorbij aan mijn inhoudelijke argumentatie. Het kabinet wacht niet af, het kabinet rekt niet: wij onderzoeken serieus hoe wij op het probleem dat mevrouw Leijten terecht signaleert, een adequaat antwoord kunnen geven. Ik heb liever een adequaat dan een loos antwoord.

Mevrouw Joldersma wees terecht op het belang van Vroeg op stap. Ik heb daar eerder met de Kamer over gedebatteerd. Zij wijst erop dat dit wel eens een positief effect zou kunnen zijn van keten met een sociale functie. Ik val haar daar graag in bij, maar zij kent mijn standpunt hierover.

Mevrouw Van Gent onderstreept het belang dat ouders zich bewust worden van de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik voor de hersenontwikkeling van hun minderjarige kinderen. Ik heb eerder aan de Kamer meegedeeld dat er intensief wordt gewerkt aan een bewustwordingscampagne voor ouders «Voorkom alcoholshade bij uw opgroeiende kind». De Kamer is hiervan op de hoogte. Over de andere campagne heb ik zojuist al iets gezegd.

Voorzitter. Dan rest mij de motie die door mevrouw Van Gent consequent wordt aangeduid als de motie-Dibi/Van der Ham en door de heer Van der Ham als de motie-Van der Ham/Dibi.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het is de motie-Van der Ham/Dibi.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik heb gelijk.

Minister **Rouvoet**: Ik neem aan dat ze het over dezelfde motie hebben. Vorig jaar hebben wij tijdens het alcoholdebat van 22 mei 2008 over deze motie gesproken. Begin 2009 heeft de Kamer het kabinetsstandpunt ontvangen. Zoals in de motie wordt verzocht, ben ik in gesprek gegaan met de gemeenten. Ik heb de Kamer in het debat van vorig voorjaar beloofd dat ik het aan de orde zou stellen in het bestuurlijk overleg met de VNG, mijn aanspreekpunt voor de gemeenten. Dat lukte een of twee keer niet, omdat de VNG niet bij het bestuurlijke overleg aanwezig kon zijn of omdat andere agendapunten het niet toestonden. Ik heb het inmiddels wel degelijk bij de VNG aan de orde gesteld, niet alleen schriftelijk maar ook in gesprekken met de voorzitter van de VNG.

Ik heb het de Kamer misschien niet expliciet gemeld, maar wij bleken het erover eens dat het een lokale verantwoordelijkheid is om te zorgen voor uitgaansvoorzieningen voor jongeren. Wij kunnen niet vanuit Den Haag voor het hele land uitgaansvoorzieningen regelen en al helemaal geen schoolfeesten. Ik zeg voor alle duidelijkheid maar tegen de heer Van der Ham dat het organiseren van dergelijke feesten niet onder mijn bevoegdheden valt. Ik heb het dus wel ter bestemde plaatse aan de orde gesteld. Mevrouw Jorritsma heeft mij verzekerd dat zij het belang hiervan inzien en dat zij het belang van voldoende uitgaansvoorzieningen onder de aandacht van de gemeenten zal brengen. Sterker nog: zij zal dit punt op het voorjaarscongres van de VNG een exclusieve plaats geven. Dit over de motie-Van der Ham/Dibi.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): De heer Van der Staaij wijst mij erop – hij is altijd even alert – dat u in uw brief van 12 februari 2009 schrijft: Op 20 december 2007 heeft uw Kamer een motie van de Kamerleden Dibi en Van der Ham aangenomen.

Minister **Rouvoet**: Als oud-parlementariër wil ik nu even heel precies zijn. Het kabinet mag spreken over de motie van de leden Dibi en Van der Ham,

in willekeurige volgorde, maar de Kamer hanteert bij een motie altijd een vaste aanduiding, waarbij de eerste indiener voorop staat.

De **voorzitter**: U hebt uw punt gemaakt.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Geen sterke reactie, maar dat terzijde. Ik ben ontevreden over de uitvoering van deze motie. De motie kent twee elementen. Het eerste element is het gesprek met de gemeenten. Daarvan hebt u zich met een Jantje van Leiden afgemaakt. Het tweede element was het verzoek om met geld of kennis initiatieven te ondersteunen. Het is een serieus probleem, want hokken en keten zijn een gevolg van het feit dat er voor jongeren vaak geen bal te doen is. Er zal dus veel meer geïnvesteerd moeten worden in uitgaansgelegenheden voor jongeren. Als wij dat doen, kunnen wij ook veel beter toezicht houden op jongeren. Zij kunnen zich nu in een hok of een keet in coma zuipen, maar in een kroeg of een disco lukt ze dat niet, want daar worden ze aangesproken op hun gedrag of naar huis gebonjourd. Het moet echt beter, want deze motie is aangenomen door de Kamer. Zelfs de PvdA-fractie is het inmiddels met ons eens en u moet er dan ook meer werk van maken.

De heer **Van der Ham** (D66): Als mede-indiener van deze motie... Sorry, als hoofdindiener van deze motie wil ik het tweede element benadrukken. Juist gemeenten die hiermee niet zo veel ervaring hebben of niet weten hoe ze het moeten oppakken omdat er geen geïnteresseerde horeca-ondernemers zijn, moeten handvatten krijgen voor een eigen aanpak. U kunt dat wel degelijk stimuleren.

Ik vind dat er inderdaad ook naar schoolfeesten moet worden gekeken. Ga verder eens met Horeca Nederland overleggen over de problemen die horecaondernemers ondervinden als zij een dergelijke voorziening willen bieden. Ik zou dus graag een andere invulling zien van dat tweede element van de motie-Van der Ham/Dibi. Het is namelijk de hoogste tijd dat wij gemeenten die hiermee niet zo veel ervaring hebben, de hand reiken.

Minister **Rouvoet**: Ik heb vorig jaar in een brief aangegeven hoe het kabinet de motie denkt uit te voeren. De Kamer heeft daarmee ingestemd. Ik heb vervolgens, zoals toegezegd, met de VNG gesproken. Ik heb verder aangegeven dat het verzorgen van uitgaansvoorzieningen geen rijksverantwoordelijkheid is. Ik denk dat wij ook hier moeten laten zien dat wij vertrouwen hebben in de lokale democratie. Ik neem aan dat u dit punt zelf aan de orde hebt gesteld in de lokale fracties van uw partij. De gemeenteraden zullen namelijk na moeten gaan of de door de jongeren in die gemeente gewenste uitgaansvoorzieningen worden gerealiseerd. Dat wil en kan ik niet vanuit Den Haag regelen. Zo heeft de wetgever de taken nu eenmaal niet verdeeld.

Dit standpunt heb ik in mijn reactie op de motie ook ingenomen. Ik heb gedaan wat ik had toegezegd, namelijk het punt bij de VNG aan de orde stellen. Ik heb het met mevrouw Jorritsma besproken en ik heb hierover een brief naar de VNG gestuurd. Ik heb de Kamer verder aangegeven dat het onderwerp als zodanig relevant is voor het rijksbeleid voor jongerenparticipatie. Dat betekent echter niet dat ik verantwoordelijkheden ga overnemen, want ik wil niet op de stoel van de gemeente en de lokale democratie gaan zitten.

Ik heb gisteren voor een regulier gesprek de Nationale jongerenraad op bezoek gehad. In dat gesprek over jongerenparticipatie heb ik benadrukt dat zij ook de lokale democratie moeten aanspreken. Zij wonen niet in het Rijk en meestal ook niet in de residentie Den Haag, maar in een wijk, een stad, een gemeente. Een en ander laat onverlet dat dit thema terugkomt in de nota Gezonde Jeugdcultuur.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Ik begin maar met de minister van VWS. Hij was lekker snel klaar, maar ik zou toch graag alsnog van hem horen wanneer het landelijk dekkende netwerk van alcoholpoli's gereed is. Pas dan is gegarandeerd dat ieder comakind en zijn ouders goede nazorg krijgen.

Van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hoor ik graag dat zij alle informatie van de alcoholpoli's – Waar wordt er gedronken? Waar wordt er verstrekt en met wie wordt er gedronken? – bij hun beleid betrekken. Het mag namelijk niet bij loze woorden blijven.

Ik zou verder graag zien dat er wordt ingegaan op mijn voorstel om gelegenheden waar kinderen in coma zijn geraakt, onmiddellijk onder verscherpt toezicht te plaatsen.

De minister voor Jeugd en Gezin is de leider van een eurokritische partij. Ik vind het daarom helemaal jammer dat Europa van hem de schuld krijgt. Hij zwicht in wezen voor de machtige alcoholindustrie. Het is jammer dat hij deze industrie niet durft uit te dagen. Volgens mij zouden wij dat gevecht namelijk best wel eens kunnen winnen. Verder zou ik hem willen vragen om de supermarkt van de heer Van der Ham eens goed te laten onderzoeken, want daar worden blijkbaar flessen Bacardi verkocht en dat mag alleen in slijterijen.

Wij zullen zeker nog te spreken komen over de Drank- en Horecawet. Ik kan nu echter al wel zeggen dat de SP-fractie zeer kritisch staat tegenover het stimuleren van lokaal beleid door verantwoordelijkheden over de schutting te gooien. Als slechts 25% van de gemeenten hiervoor klaar is, is dat schokkend.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Voorzitter. Ik bedank de minister voor de toezegging dat in het gezondheidsplan een paragraaf moet worden opgenomen over alcoholbeleid. Dit beleid wordt vervolgens gemonitord met de door mij gevraagde lijst als eindresultaat. Het was mijn doel dat inzichtelijk wordt gemaakt dat gemeenten iets doen en wat welke gemeente doet. Dat doel heb ik bereikt. Dank daarvoor.

Over het algemeen ben ik heel kritisch, maar dit keer ben ik echt tevreden met de antwoorden van de ministers. Dat geldt vooral het antwoord van minister Rouvoet over de zoete drankjes. Ik ben het namelijk geheel met hem eens dat wij moeten voorkomen dat kinderen van deze drankjes overschakelen op andere zoete drankjes.

Wij zijn op de goede weg, maar welk concreet doel hebben de minister voor ogen? Op welke termijn moeten gemeenten bijvoorbeeld over een gezondheidsplan met een alcoholparagraaf beschikken? De PvdA-fractie wil gemeenten niet voorschrijven hoe ze het moeten doen, maar wel dat ze het moeten doen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik ben blij met de toezegging van de minister van VWS om het alcoholbeleid onder het gezondheidsplan te schuiven.

De minister van VWS zei dat hij in zijn gesprek met de wethouder van Capelle aan den IJssel heeft gerefereerd aan het experimenteerartikel om de leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar te tillen. Het zou natuurlijk heel mooi zijn als in het alcoholbeleid van de minister wordt verwezen naar dat experimenteerartikel. Gemeenten worden dan, los van de pilot, actief gewezen op deze mogelijkheid. Het zou helemaal hartstikke mooi zijn als ik hierop een toezegging zou krijgen.

Ik bedank minister Klink voor de toezegging om met het CBL om de tafel te gaan zitten over de promotie van het controlesysteem op afstand bij de supermarkten. Daardoor zouden wij namelijk een sluitend systeem kunnen krijgen, zeker in vergelijking met de afgelopen twintig jaar.

Mevrouw **Joldersma** (CDA): Ik bedank de bewindslieden voor het feit dat zij hebben benadrukt dat wij moeten inzetten op vertrouwen in lokale overheden en het ontwikkelen van efficiënte instrumenten. Het is natuurlijk prima dat het in een plan wordt vastgelegd, maar ik wil toch benadrukken dat het elan waarmee men de plannen uitvoert, veel belangrijker is. Alleen als in een gemeente met alle betrokken partijen een plan wordt ontwikkeld, kan het werken. De politiemans zegt dan namelijk hetzelfde als de preventiewerker.

Ik zou heel graag van minister Ter Horst horen wat betalen om niet betekent. Kan zij daarover iets opnemen in de handreiking?

Minister Rouvoet reageerde een beetje moeilijk op de motie. Alternatieven als frisfeesten kunnen immers ook via een website worden uitgewisseld. Het is mij niet helemaal duidelijk wat minister Klink de heer Voordewind heeft toegezegd. Ik heb de bijeenkomst van vorige week bijgewoond en daar sprak men over een systeem waarbij iedereen voor een camera moest gaan staan om op afstand te laten beoordelen of je wel of niet volwassen bent. Ik sta voor alles open, maar dit systeem deed mij toch vooral denken aan een sketch uit het programma Bananasplit met een Franse computer. Zorgwekkender is het overigens dat men toen ook de conclusie trok dat caissières de leeftijd niet kunnen controleren. Is het inderdaad waar dat caissières dat niet kunnen? Als dat zo is, zijn wij dan niet op de verkeerde weg met de leeftijdscontrole?

Mevrouw **Neppérus** (VVD): Voorzitter. Het is me wat zo'n debat over keten en nu nog Bananasplit ook!

Wij willen allemaal dat gemeenten actiever aan het werk gaan met het alcoholbeleid en dat het Rijk meer gaat sturen. De antwoorden van de ministers zijn een stap in de goede richting. Ik zou echter graag zien dat zij iets concreter worden en gerichte aandacht besteden aan wat er voor jongeren in plattelandsgemeenten te doen is. Het is primair een taak van de gemeenten, maar het Rijk moet er wel oog voor hebben dat goede gemeentelijke activiteiten niet mogen ontbreken.

Cijfers blijven voor mij belangrijk. Als mevrouw Leijten zegt dat zij zich grote zorgen maakt over zoete drankjes, wijs ik haar er graag op dat de verkoop van die drankjes nog maar een derde is van enige tijd geleden. Er zijn wellicht vaker ernstige incidenten, maar de drankconsumptie neemt tegelijkertijd wel af.

De heer **Van der Staaij** (SGP): Voorzitter. Ik bedank de bewindslieden voor hun beantwoording. Op zichzelf steun ik het uitgangspunt dat het Rijk stevig moet stimuleren, maar uiteindelijk zal er op lokaal niveau voor maatwerk moeten worden gezorgd.

De handreiking voor de gemeenten voor hun hokken- en ketenbeleid, die medio 2009 verschijnt, lijkt mij belangrijk. Die handreiking kan gemeenten die nu nog de kat uit de boom kijken, stimuleren om aan het werk te gaan. Blijft het het uitgangspunt van het kabinet dat het uiteindelijk om legale situaties moet gaan? Ik denk daarbij aan de verhouding met bestemmingsplannen en de bouwregelgeving. Gedoogsituaties moeten met andere woorden altijd een tijdelijk karakter hebben als overbrugging naar een legale situatie.

Het valt mij op dat alcoholcontroles vooral in het stedelijk gebied worden gehouden. Kan de minister van Binnenlandse Zaken mij zeggen of alcoholcontroles in het kader van het hokken- en ketenbeleid wellicht vaker in het landelijke gebied moeten worden gehouden?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Sinds 2000 is het aantal tieners dat met een alcoholvergiftiging in coma in een ziekenhuis belandt, toegenomen met 126%. Op 20 december 2007, anderhalf jaar geleden, hebben wij ook over deze problematiek gesproken. Intussen is duidelijk geworden dat wij gemeenten meer achter de broek moeten zitten en meer

moeten ondersteunen. Minister Ter Horst kan namelijk wel zeggen dat gemeenten het zelf moeten doen, maar dat laat onverlet dat je soms een zetje in de goede richting moet geven. Ik heb het idee dat dit nu gaat gebeuren: het zou tijd worden!

De GroenLinks-fractie zit veel meer op de lijn dat kroegen te vroeg dichtgaan. In Staphorst kom je om half twaalf het café niet meer in en wat gebeurt er dan? Mensen gaan naar een keet of een hok. Ze moeten immers ergens naartoe.

Al dat gebieden en verbieden zal niet helpen. Dat geldt ook voor de breezertjes. Ik kijk daar broodnuchter tegenaan: als je ze verbiedt, gaat het ondergronds en krijg je er nog minder vat op.

De breed aangenomen motie-Van der Ham/Dibi. De minister maakt zich er echt te gemakkelijk vanaf. Mevrouw Joldersma zei het perfect. Ik wijs hem er verder nog maar eens op dat in de motie staat dat de minister initiatieven moet ondersteunen. Maak er dan wat van! Het is een belangrijk punt. Hij is minister voor Jeugd en Gezin en hij zou op moeten komen voor al die jongeren die steeds jonger met alcohol in aanraking komen. Het motto «gebruik je verstand, pas op je hersens» is heel mooi, maar hij zou toch echt meer met deze motie moeten doen. Dat kan namelijk helpen om deze problematiek op te lossen. Als hij dat niet doet, zal ik een motie indienen om hier wat vaart achter te zetten. Het is jammer dat het moet, maar als het niet anders kan, moet het maar.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Op zichzelf zijn de doelstellingen van het kabinet goed. Mijn voorbeeld van Ede laat echter zien dat de voornemens van het kabinet in de praktijk niet goed werken. Er doen zich verschuivingseffecten voor. Mensen willen niet meewerken. Er zijn te weinig agenten.

Ik ben het met minister Ter Horst eens dat het op de eerste plaats een lokale aangelegenheid is. Je ziet het echter juist in die gemeenten fout gaan waar zogenaamd hard wordt opgetreden. Ik houd mijn hart vast als ik bedenk hoe het waarschijnlijk straks in andere gemeenten gaat. Is Ede nu wel of niet exemplarisch voor de praktische gevolgen van het ingezette beleid?

Ik heb gevraagd of wij niet eerder moeten beginnen met alcoholvoorlichting. In gesloten gemeenschappen in wat conservatievere gebieden zijn drugs en alcohol vaak moeilijk bespreekbaar. Dat ook daar jongeren worden voorgelicht, is van groot belang. Misschien moeten wij daar al in de hoogste klas van de basisschool mee beginnen.

Ten slotte nog iets over de motie-Van der Ham/Dibi. Ik ben het er helemaal mee eens dat wij ook iets met die frisfeesten moeten gaan doen en dat wij het onderwijs er meer bij moeten betrekken. Zorg ervoor dat gemeenten handvatten krijgen en op de hoogte worden gebracht van best practices. Alle gemeenten zouden moeten weten wat zij samen met de horeca kunnen doen. Om een nieuwe motie te voorkomen vraag ik minister Rouvoet om in zijn nota over de jeugd van tegenwoordig expliciet op dat element van de motie in te gaan. Daarvoor kan hij effectieve lokale voorbeelden uitwerken en met Horeca Nederland aan de slag te gaan. Verder kan hij natuurlijk ook actief met de uitkomsten van het VNG-congres aan de slag gaan. Ik hoop op een toezegging.

Minister **Ter Horst**: Voorzitter. De heer Voordewind vroeg naar de mogelijkheden om de minimumleeftijd van 16 naar 18 jaar te verhogen en of wij de gemeenten daarvan actief op de hoogte willen stellen. Dat gaan wij zeker doen. Voor de daadwerkelijke uitvoering moeten wij echter wachten totdat het experimenteerartikel in de wet is opgenomen. Wij zullen verder alle gemeenten op deze mogelijkheid wijzen.

Mevrouw Joldersma vroeg om in de handleiding in te gaan op het betalen om niet. Dat zullen wij doen.

De heer Van der Staaï benadrukte dat alleen legale hokken en keten mogen worden geaccepteerd en dat er geen sprake kan zijn van gedoog-situaties. Ik ben dat helemaal met hem eens. Ik wil ook niet gedogen en dat betekent dat duidelijk moet zijn wat wel en wat niet mag. Hokken en keten die in strijd zijn met de wet- en regelgeving, moeten worden gesloten.

Alcoholcontroles worden ook in het landelijk gebied gehouden. Het is aan de regionale colleges dan wel aan de driehoek om te bepalen met welke frequentie dat gebeurt.

De heer Van der Ham gaf Ede als voorbeeld van verplaatsingseffecten. Dat kan altijd gebeuren, ook al is het natuurlijk niet de bedoeling. Het werkt echter op dezelfde manier als bij het drugsbeleid: als je het hier wegdrukt, komt het daar weer boven. Dat betekent dat je het niet lokaal maar regionaal moet aanpakken. Het zou dan ook heel verstandig zijn als de burgemeesters uit een regio hierover gezamenlijk afspraken maken.

Minister **Klink**: Voorzitter. Jonge comazuipers worden niet alleen opgevangen in de alcoholpoli's, maar ook in EHBO's en ziekenhuizen. Het idee van de alcoholpoli is in Delft ontwikkeld, maar het enige verschil met andere vormen van opvang is dat op een alcoholpoli betere nazorg wordt gegeven. Men benadert vanuit de alcoholpoli de ouders en verwijst kinderen eventueel door naar de hulpverlening. Of die werkwijze meerwaarde heeft, wordt op dit moment onderzocht. Als dat het geval is, wordt het opgenomen in de protocollen en daarmee wordt de alcoholpoli een landelijk dekkend onderdeel van de reguliere zorg.

Wat kunnen wij doen met de informatie van de alcoholpoli's? Het zal niet eenvoudig zijn om die te gebruiken voor verscherpt toezicht. Daarvoor zul je namelijk alle stappen moeten registreren en vervolgens moet je in kaart brengen waar precies alcohol gedronken of gekocht is. Als dat alles is gedaan, moet je de bewijsvoering rond krijgen en de middelen hebben om te handhaven. Ik denk dat wij hiermee een kerstboom zouden op-tuigen die uiteindelijk van weinig nut blijkt te zijn. Ik sluit mij dan ook maar aan bij de woorden van mevrouw Van Gent: gebruik je verstand, pas je op je hersens. Als ik hier nuchter naar kijk, kan ik alleen maar zeggen dat ik niet inzie hoe het zou moeten werken.

Mevrouw **Leijten** (SP): De alcoholpoli's en de ziekenhuizen die «coma-kids» opnemen, werken met vragenlijsten. De informatie is er dus al; het hoeft niet nogmaals geregistreerd te worden. Als bekend is van welke Albert Heijn of voetbalvereniging een jongere alcohol heeft gekregen, kun je daar toch zeker op afgaan?

Minister **Klink**: Als u daarmee bedoelt te zeggen dat deze informatie gebruikt moet worden voor het lokale toezicht, dan ben ik dat met u eens. Als u daaraan sanctiebeleid wilt verbinden, gaat u te kort door de bocht. De heer Voordewind vroeg naar de videocontrolesystemen. Hiervoor is subsidie beschikbaar gesteld door het ministerie van Economische Zaken in het kader van de innovatieagenda. Mijn ministerie heeft het CBL ondersteund door het mee te nemen in de alcoholvoorlichting. Kan ik het CBL verder helpen met extra subsidies? Dat kan ik niet, maar ik kan wel bezien of wij de voorlichting kunnen intensiveren. Ik moet oppassen met subsidiëring, omdat het kan leiden tot selectiviteit. Het zijn namelijk commerciële producten. Verder wil ik mij dan eerst ook vergewissen van wat het systeem precies behelst, omdat het inderdaad niet mag leiden tot Bananasplit-achtige situaties. Als het systeem toereikend is en goed werkt, steun ik graag de voorlichting.

De heer Van der Staaï vroeg of ook op het platteland op alcohol wordt gecontroleerd. Dat gebeurt; daar zijn namelijk ook hotspots. Verder doen plattelandsgemeenten mee aan de pilots, want die kennen een behoorlijke landelijke spreiding.

Minister **Rouvoet**: Voorzitter. Mevrouw Leijten wees nogmaals op het belang dat zij hecht aan het tegengaan van de verkoop van zoete drankjes. Ik deel haar zorgen hierover. Dat wij zouden zwichten voor wie dan ook, is een onterecht verwijt. Zoals toegezegd onderzoeken wij op dit moment wat de beste manier is om de mixdrankjes aan te pakken. Van zwichten is dus geen sprake. Wij voelen echter weinig voor een machteloos gebaar dat geen gezondheidswinst oplevert voor de jongeren. Het moet wel werken. De Kamer wordt geïnformeerd zodra wij zicht hebben op de haalbaarheid van beide routes.

Ik bedank mevrouw Bouwmeester voor haar bijval en haar steun voor mijn realistische lijn bij het bestrijden van de zoete drankjes.

Mevrouw Joldersma, mevrouw Van Gent en de heer Van der Ham hebben nogmaals gesproken over de motie. Ik gun mevrouw Van Gent graag een succesje – zij kent mij – en dan zeker als zij het voor het eerst voor een collega invalt. Ik heb nadrukkelijk gewezen op de manier waarop het kabinet heeft toegezegd de motie uit te voeren. Daarover hebben wij vorig jaar een debat gevoerd. Daarna is niet aangegeven dat het niet toereikend zou zijn.

Ik ben best bereid om «de extra mijl te gaan». Ik zal dat hier ook doen. Ik heb het geagendeerd voor het bestuurlijk overleg met de VNG. Het is niet bij dat ene gesprek met mevrouw Jorritsma gebleven. Dit jaar hebben wij allerlei redenen om speciaal over jongerenparticipatie, een onderwerp dat ook lokaal speelt, met de VNG in gesprek te blijven. Dit jaar vieren wij immers het 20-jarig bestaan van het Verdrag inzake de rechten van het kind. Ik heb daarover gisteren afspraken gemaakt en ik ben dan ook meer dan bereid om dat gesprek blijvend te voeren.

Natuurlijk kunnen in het kader van de nota over jeugdcultuur best practices worden verzameld. Verder kunnen wij goede voorbeelden al dan niet via een website uitwisselen. In het jaarlijkse rapport over lokaal jeugd-beleid Kinderen in Tel staan indicatoren. Wij willen daaraan indicatoren voor de participatie aan toevoegen. Dat is best een klus. In het overleg met de VNG kan het ook een rol blijven spelen.

Ik heb de streep getrokken bij de concrete suggestie om als programmaminister voor Jeugd en Gezin om de tafel te gaan zitten met Koninklijke Horeca Nederland, de scholen en het onderwijsveld. Dat doe ik niet, want dan zou ik echt op de stoel van de gemeente gaan zitten. Alles wat wij kunnen doen in het kader van het beleid voor jeugdcultuur zullen wij doen. Ik denk dan aan de uitwisseling van goede voorbeelden en overleg met de VNG.

De heer Van der Ham vroeg naar de voorlichting op scholen. Ook hem kan ik geruststellen. Het Trimbos-Instituut verzorgt al gerichte voorlichting in het kader van het project de Gezonde School. Dat begint zelfs al in groep 7 van de basisschool. Het wordt door het Trimbos-Instituut actief opgepakt. Er zijn ook allerlei ouderavonden gericht op de jongeren in groep 7 en 8 van de basisschool.

Mevrouw **Bouwmeester** (PvdA): Ik had minister Klink gevraagd wat zijn concrete doel is. Wanneer is hij tevreden? En wanneer moeten alle gemeenten volgens hem iets doen? Ik kan mij voorstellen dat hij hierop schriftelijk ingaat.

Minister **Klink**: Mijn ambtenaren worden bij twee vragen altijd wit om de neus. De eerste is of een vraag schriftelijk beantwoord kan worden en de tweede of ik concrete doelen kan noemen. De vraag naar concrete doelen impliceert dat ik de gemeenten aan een touwtje heb. Dat heb ik niet en dat wil ik ook helemaal niet. Wat ik wel wil is in de loop van 2010 in de nieuwe preventienota een verplichting opnemen om alcoholbeleid te maken. De inspectie zal daarop minder vrijblijvend dan tot nu toe toezien. Wij zullen verder proberen om het gemeentelijke alcoholbeleid een impuls te geven door het transparant te maken. Vraagt u mij echter niet om te zeggen

hoeveel van de 400 gemeenten dan aan de eisen moeten voldoen. Als ik zou willen zeggen dat het er 320 moeten zijn, dan moet ik daarvoor namelijk ook criteria formuleren. Voordat je het weet, moet ik dan dictaten opleggen over het aantal gemeenten dat moet meedoen en over de criteria waaraan hun beleid moet voldoen. Dat willen wij nu juist niet, want wij willen dat het lokaal beleid wordt. Het wit kan dus van de neus, want ik ga het niet doen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik bedank minister Rouvoet voor zijn toezeggingen. Kan hij mij zeggen wanneer de website de lucht in gaat? Ik vind het namelijk een briljant idee om de best practices op een website te vermelden.

Minister **Rouvoet**: De nota Jeugdcultuur komt echt op heel korte termijn naar de Kamer. De suggestie van de heer Van der Ham om daarbij de resultaten van het VNG-congres te betrekken, neem ik dan ook niet over. Dat congres is namelijk pas in juni. Ik doelde verder op de website van VWS of die van Jeugd en Gezin. Wij gaan gewoon samen met de VNG onderzoeken wat de meest praktische oplossing is, want de Centra voor jeugd en gezin zijn ook een mogelijkheid.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik ben blij met de uitvoering van dat deel van de motie.

Ik heb nog wel een vraag over de voorlichting op de scholen. Het is waar dat dit soort voorlichtingsprojecten er zijn, maar juist in de wat strengere atmosfeer van het bijzonder onderwijs worden dat soort projecten niet altijd omarmd. Hoe denkt u met dat soort scholen in overleg te treden? Hoe gaat u hen aanmoedigen om gebruik te maken van dit soort projecten?

Minister **Rouvoet**: Dit onderwerp keert met een zekere regelmaat terug in de bijdrage van de heer Van der Ham. Nederland heeft een systeem waarin scholen in hoge mate zelf bepalen hoe zij zaken regelen. Scholen zijn gehouden om de kerndoelen te halen, maar de wijze waarop zij dat doen, kunnen ze zelf invullen. Deze projecten zijn een aanvulling op het reguliere onderwijs en scholen mogen daarvan gebruikmaken. Ik kan scholen echter niet verplichten om op een aanbod in te gaan, aangezien wij terughoudend zijn om scholen met al te veel doelen op te zadelen. Dan komen ze namelijk niet meer toe aan hun eigenlijke taak.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik sprak over bevorderen.

Minister **Rouvoet**: De heer Van der Ham strooit iets te gemakkelijk met woorden als «in de Biblebelt» en «in orthodoxe scholen». Onderbouw toch eens dat het daar een taboe is! Als hij daarover cijfers heeft, wil ik ze natuurlijk graag zien. Het aanbod is er en ik weet dat heel veel scholen in de door hem genoemde gebieden het Trimbos-Instituut gewoon uitnodigen. Laten wij waken voor spookverhalen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Smeets

De adjunct-griffier van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Clemens